БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 164

26 СЕНТЯБРЬ ЯКШАНБА 1954 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетида. 1954 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашнинг бориши тўғрисида (1 ва 2-нчи бетлар).

Ўзбекистон ССР ҳукумати СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги илмий сессияси қатнашчиларини қабул қилди (1-нчи бет).

СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг илмий сессияси (2-нчи бет).

Аралаш совет-румин жамиятларидаги совет ҳиссасини Руминия Халқ Республикасига топшириш тўғрисида совет-румин ахбороти (2-нчи бет).

А. Радус-Зенькович. — Совет танкчилари — халқимизнинг содиқ фарзандлари (2-нчи бет).

Йиғим-терим даврида меҳнат унумини тобора ошириб, ҳар куни йиллик планнинг икки проценти миқдорида пахта топширишга эришайлик! Ш. Кузанбоев. — Чинозда пахта тайёрлаш графиги нега бажарилмаётир? **Т. Орипов.** — Бир колхозда икки хил аҳвол (3-нчи бет).

Бош Ассамблеянинг 23 сентябрьдаги кундузги мажлисида (4-нчи бет).

БМТ Бош Ассамблеясининг тўққизинчи сессияси (4-нчи бет).

Қунт блан ўқиш, ўрганиш керак (4-нчи бет).

Тошкентда (4-нчи бет).

СОВЕТ ТАНКЧИЛАРИ КУНИ

Бугун улуғ социалистик Ватанимизнинг барча халқлари ва Совет Иттифоқининг Қуролли Кучлари зўр қувонч ва тантана блан Танкчилар кунини байрам қиладилар. СССР Олий Совети Президиумининг бронетанк ва механикалаштирилган қўшинларнинг Ватан олдидаги хизматларини, айниқса Улуғ Ватан уруши даврида кўрсатган буюк хизматларини ва совет танксозларининг шонли армиямизни энг яхши бронетанк техникаси блан тўла та'минлаш соҳасида кўрсатган хизматларини э'тиборга олиб ҳар йили Танкчилар кунини ўтказиш тўғрисида Фармон чиқарганига саккиз йил бўлди.

Бу йил Танкчилар куни совет халқи коммунистик қурилиш йўлида ажойиб ғалабаларга эришаётган бир шароитда нишонланмоқда. Совет Иттифоқи коммунизм қуриш йўлидан зўр ишонч блан олға бормоқда. Мамлакатимиз меҳнаткашлари Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлиги остида бешинчи бешйиллик планини муваффақият блан бажармоқдалар. 1954 йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалигини ривожлантириш давлат плани ошириб бажарилди. Партия ва ҳукуматимиз чақириғи блан совет ватанпарварлари томонидан ўзлаштирилаётган миллионларча гектар қўриқ ва бўз ерларда мўл ҳосил етиштирилди. Социалистик экономикамиз йилдан-йилга мустаҳкамланмоқда. Меҳнаткашлар фаровонлиги ошиб бормоқда, совет халқларининг маданияти ҳартомонлама гуллаб-яшнамоқда. Совет фанининг арбоблари оламшумул-тарихий муваффақиятни қўлга киритдилар: Совет давлатида дун'ёда биринчи марта атом энергияси блан юручи электростанция ишга туширилди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг доно сиёсатини барча совет халқи чин қалбдан қўллаб-қувватламоқда. Чунки, бу сиёсат меҳнаткашларнинг туб манфаатларига мосдир. Бу сиёсат социалистик Ватанимизнинг қудратини янада мустаҳкамлашга қаратилгандир.

Совет халқи бутун дун'ёда тинчлик учун курашучиларнинг биринчи сафларида бормоқда. Биз тинчлик учун қат'ий туриб изчил кураш олиб бориш блан бирга, Совет Иттифоқининг мудофаа қувватини тинмай мустаҳкамлаш ва мукаммаллаштиришдек бурчимизни асло унутмаймиз, Ватанимиз хавфсизлигига таҳдид қилмоқчи бўлган ҳарқандай душманнинг хуружига қақшатғич зарба бериш учун доимо тайёр турамиз.

Халқимизнинг тинч ижодий меҳнатини Совет Қуролли Кучлари ҳуш'ёрлик блан қўриқлаб турибтилар. Совет халқининг содиқ фарзандлари — танкчиларимиз ҳам бутун совет қўшинлари блан бир қаторда Ватанимиз манфаатларининг ишончли қўриқчиларидирлар.

Мамлакатимиз меҳнаткашлари талантли рус кишиларининг танк учун керак бўлган асосий элементларни бошқалардан илгари яратганликлари блан ҳақли суратда фахрланадилар. Рус конструктори В. Д. Менделеев 1911 йилда дун'ёда биринчи бўлиб танк проектини ишлаб чиққан эди. 1914—1915 йилларда Россияда вездеход деб аталучи бронли жанговар машиналар синовдан муваффақиятли ўтди. Аммо чор чиновниклари четэл техникаси олдида сажда қилганликлари учун танк ишлабчиқариш йўлга қўйилмаган эди.

Совет ҳокимияти барпо этилган дастлабки кунларданоқ партия ва ҳукуматимиз бронетанк қўшинларини тузиш ва уни мустаҳкамлашга алоҳида э'тибор бердилар. 1919 йилда Владимир Ильич Лениннинг ташаббуси блан Сормово заводида совет танкларини конструкция қилиш ва ишлабчиқариш ташкил этилди. 1920 йил 1 декабрьда танксозлар биринчи танкни ишлаб чиқарганликлари ҳақида рапорт бердилар. Бу — граждан урушининг оғир шароитларида рус инженерлари ва ишчилари эришган катта ғалаба эди.

Совет халқи Коммунистик партия раҳбарлиги остида қисқа вақт ичида мамлакатни илғор индустриаль давлатга айлантирди. Янгидан қудратли бронетанк ва автомобиль саноати вужудга келтирилди. Она-Ватанга содиқ бўлган кўпсонли юқори малакали танкчи кадрлар — командирлар, инженерлар, техниклар етиштирилди.

Улуғ Ватан урушида совет ижтимоий ва давлат тузумининг кучи, ҳаётийлиги, социализм мамлакати Қуролли Кучлари катта синовдан ўтдилар. Коммунистик партия Улуғ Ватан урушининг оғир кунларида халқимизнинг фашист босқинчиларига қарши олиб борган курашига раҳбарлик қилди ва Совет Армияси жангчиларини мисли кўрилмаган қаҳрамонликларга илҳомлантирди. Совет бронетанк қўшинлари армиямизнинг бошқа қисмлари блан биргаликда ҳаракат қилиб, душман қўшинларини, унинг истеҳкомларини тор-мор келтиришда катта жасорат блан курашдилар.

Совет Армияси Москва остонасидаги жангларда душманни тўхтатди, сўнгра қарши ҳужумга ўтди ва унга қақшатғич зарба берди. Бу жангларда гитлерчилар армиясининг енгилмаслиги ҳақидаги афсонанинг кули кўкка совурилди, стратегия ташаббуси совет қўмондонлиги қўлига ўтди. Ана шу жангларда Совет танкчилари пиёда аскарлар ва артиллериячилар блан ёнма-ён туриб курашдилар. Москва учун олиб борилган жангларда жасурлик намуналари ва ҳарбий маҳорат кўрсатганликлари учун 4-нчи танк бригадаси жангчиларига гвардиячи номи берилди.

Совет танкчилари Сталинград жангида юксак ҳарбий маҳорат кўрсатдилар. Улар Олий Бошқўмондонликнинг буйруғи блан душманнинг фронт орқасига ёриб ўтдилар, фашистларнинг 330 минг кишидан иборат армиясини ўраб олиш ва тор-мор этиш операцияларида актив қатнашдилар.

Совет танкчилари кўрсатган буюк қаҳрамонлик Улуғ Ватан уруши тарихининг саҳифаларига олтин ҳарфлар блан ёзилди.

Совет танкчилари япон империалистларининг Квантун армиясини тор-мор келтиришда ҳам катта роль ўйнадилар.

Ватанимиз танкчиларнинг жанговор хизматларини муносиб тақдирлади. Бронетанк ва механизациялаштирилган қўшинларнинг мингларча жангчилари Совет Иттифоқининг орден ва медальлари блан мукофотландилар, улардан 1142 кишига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди.

Совет кишилари танкчиларни нимаики керак бўлса, ҳамма нарсалар блан та'минлаб турдилар, фронтга тўхтовсиз совғалар юбориб турилди. Ватанпарвар меҳнаткашларнинг ташаббуси блан танк колонналарини тузиш учун маблағ тўпланди.

Улуғ Ватан уруши йилларида совет танксозлари мисли кўрилмаган жасорат ва ташаббус блан ишладилар. Айрим заводларнинг эвакуация қилинишига қарамай, немисларнинг танклар сони бўйича устунлиги қисқа вақт ичида тугатилди. Урушнинг сўнги уч йили мобайнида саноатимиз йилига 30.000 дан кўпроқ танк, ўзиюрар установка ва бронемашиналар ишлаб чиқарди. Танк саноатининг ходимларидан 9 минг киши фидокорона меҳнати учун СССР ордени ва медальлари блан мукофотланди.

Совет Армияси иккинчи жаҳон урушида оламшумул тарихий ғалаба қозонди ва Европа ҳамда Осиё халқларини фашизм асоратидан сақлаб қолди. Бу буюк ғалаба натижасида социализм ва демократия кучлари мустаҳкамланди, тинчлик, демократия ва социализмнинг халқаро лагери вужудга келди. Ана шу қудратли лагерьга бошчилик қилаётган Совет Иттифоқи изчиллик блан тинчлик сиёсатини олиб бормоқда, халқаро кескинликни юмшатиш учун ҳаракат қилмоқда. Аммо дун'ёдаги қора кучларнинг, даставвал Америка империалистларининг янги уруш оловини ёқишга интилаётганликларини ҳечвақт унутиш керак эмас.

СССР Қуролли кучларининг жангчилари, шу жумладан шонли совет танкчилари энг янги ҳарбий техникани, Улуғ Ватан уруши тажрибаларини ижодий тарзда тинмай ўрганиб, ўз жанговор ва сиёсий тайёргарликларини мукаммаллаштириб боришлари керак.

Ўз ҳарбий бурчларига содиқ бўлган совет танкчилари ўз қуролларини доимо жанговар тайёр ҳолда тутадилар. Ватанимизнинг муқаддас чегараларини бузмоқчи бўлган ҳарқандай агрессорга қақшатғич зарба бериш учун тайёр турадилар.

Совет Армиясининг қудратли зарбдор кучи бўлган Совет танкчиларига шоншарафлар бўлсин!

Ўзбекистон ССР ҳукумати СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги илмий сессияси қатнашчиларини қабул қилди

25 сентябрьда Ўзбекистон ССР ҳукумати СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ўлка патологиясига бағишланган илмий сессияси қатнашчиларини қабул қилди.

Қабул маросимида Ўзбекистон ССР ҳукуматининг а'золари, республиканинг ва Тошкент шаҳрининг раҳбар ходимлари, СССР Соғлиқни сақлаш министри М. Д. Ковригина, СССР Медицина фанлари академиясининг вице-президенти Ф. Г. Кротков, академиклар — Е. Н. Павловский ва К. И. Скрябин, СССР Медицина фанлари академиясининг академик-секретари В. Д. Тимаков, СССР Медицина фанлари академиясининг ҳақиқий а'золари П. Г. Сергиев, Г. П. Руднев, И. В. Давидовский, П. Ф. Здродовский, СССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари И. Г. Кочергин, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти Т. З. Зоҳидов, қардош республикалар медицина илмий муассасалари ва соғлиқни сақлаш органларининг вакиллари ҳозир бўлдилар.

Қабул маросимида илмий сессия ишларида қатнашган четэл мамлакатларининг олимлари, шу жумладан, Ғарбий-Жанубий Хитой Соғлиқни сақлаш бошқармасининг бошлиғи Лу Цзи-цин бошчилигидаги Хитой Халқ Республикаси делегациясининг а'золари, КХДР Фанлар академиясининг корреспондент а'зоси профессор Цой Ин Сек бошчилигидаги Корея Халқ-Демократик республикаси делегациясининг а'золари, МХР Соғлиқни сақлаш министри доктор Туван бошчилигидаги Мўғулистон Халқ Республикаси делегациясининг а'золари, Умумҳиндистон гигиена институтининг директори Кумарапурам Вайдиленг Кришнан бошчилигидаги Ҳиндистон делегациясининг а'золари, медицина фанлари доктори профессор Сутопо бошчилигидаги Индонезия делегациясининг а'золари, Рангун университети медицина факультетининг декани, медицина профессори Мин Сейн бошчилигидаги Бирма Иттифоқи олимлари делегациясининг а'золари, СССРда меҳмон бўлиб турган Польша Халқ Республикаси Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари Б. Ю. Беднарский бошчилигидаги Польша делегациясининг вакиллари ҳам ҳозир бўлдилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси У. Ю. Юсупов, СССР Медицина фанлари академиясининг вице-президенти Ф. Г. Кротков, СССР Соғлиқни сақлаш министри М. Д. Ковригина, чет мамлакатлар олимлари делегацияларининг раҳбарлари ва қабул маросимининг бошқа қатнашчилари нутқ сўзладилар.

Қабул маросимида катта концерт берилди. Концертга Ўзбекистон пойтахтининг энг яхши артистлари қатнашди.

Қабул маросими самимий, дўстона вазиятда ўтди. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетида

1954 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашнинг бориши тўғрисида

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети республиканинг колхоз ва совхозларида пахта йиғим-терими ва тайёрлаш қониқарсиз олиб борилаётганлиги, бунинг натижасида тайёрлаш пунктларига топширилган пахтанинг миқдори 1953 йил шу вақтгача топширилганидан анча кам бўлаётганлиги тўғрисида СССР Министрлар Советининг кўрсатмасини тамомила тўғри деб ҳисоблайдилар. 1953 йилда эса пахта терими жуда кечиккан ва катта нобудгарчиликларга йўл қўйилган эди. Самарқанд, Наманган, Андижон ва Тошкент областьлари пахта йиғим-теримида ва тайёрлашда айниқса орқада қолмоқдалар, бу областьларда пахта тайёрлаш плани фақат 10—12 процент бажарилди, кундалик ўсиш эса бир проценттдан ошмаётир.

СССР Министрлар Советининг қарорида тамомила тўғри та'кидлаб ўтилганидек, пахта йиғим-терими ва тайёрлашнинг бундай аҳволда қолганлигининг асосий сабаби шундаки, республика Қишлоқ хўжалик министрлиги, Совхозлар министрлиги, областьлардаги ҳамда кўпгина район партия, совет ташкилотлари бу йил пахта тайёрлашнинг ҳажми кўплиги ишни ниҳоятда уюшқоқлик блан олиб боришни ва ҳамма одам кучлари ҳамда моддий ресурсларини сафарбар этишни талаб қилаётганлигини э'тиборга олмаётирлар ва пахта йиғим-терими ишларини ташкил қилишда ўтган йилдаги хатоларни такрорламоқдалар, пахта терими учун энг қулай пайтларни ўтказиб юбормоқдалар.

Кўпчилик колхоз ва совхозларда очилган пахталар териш ва тайёрлашни тез сур'атлар блан давом эттириш учун имкон беришга қарамай, анчагина пахта териш машиналари ишга солинган эмас ва меҳнатга яроқли аҳолининг талай қисми ҳали ҳосилни йиғиштириб олишга тортилмаган.

Шу блан бирга партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг, кўпгина колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари пахта йиғим-терими ташкилий равишда олиб борилмаётганлигига кўсакларнинг кеч очилишини баҳона қилиб кўрсатишга уринмоқдалар, аммо пахтанинг етилишини тезлатиш учун тавсия қилинган тадбирларни амалга оширмаётирлар.

Бирқатор районларда партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари колхозчиларнинг далаларга мунтазам чиқишини та'минлаш ҳамда теримчиларнинг унумли ишлаши учун зарур шароит яратиб бериш юзасидан тегишли чоралар кўрмаётирлар, бунинг оқибатида колхозчиларнинг ва совхоз ишчиларининг кўпгина қисми белгиланган иш нормаларини бажармаётир. Ба'зи колхозларда хирмон жойлари тайёр эмас, бригадаларнинг пахтани теримчилардан қабул қилиб олишлари ёмон уюштирилган; кўп колхозларнинг дала шийпонларида иссиқ овқат ва болалар муассасалари ташкил қилинмаган, теримчиларнинг бригада бўйича ишлаши та'мин қилинмаётир, илғор теримчиларнинг тажрибасини оммалаштириш тамомила қониқарсиз, пул ва натура авансларини бериш тартиби бузилмоқда, бу эса меҳнат унумини оширишда колхозчиларнинг манфаатдорлигини камайтирмоқда.

Республика Қишлоқ хўжалик министрлиги, Совхозлар министрлиги, область ва район партия ҳамда совет ташкилотлари ССР Иттифоқи Ҳукуматининг пахтани машинада теришга ўз вақтида тайёрлаш тўғрисидаги кўрсатмасининг бажарилишини та'минламадилар. 20 сентябрьгача 2500 дан кўпроқ пахта териш машинаси, 1700 кўрак чувиш машинаси ишга тайёр қилинган эмас. Терим бошланганига қадар ғўза баргларини тўкиш иши қониқарсиз давом этмоқда, шу блан бирга МТС агрономия ходимлари томонидан контроль йўқлиги натижасида дорилаш сифати кўпинча паст бўлаётир. Ҳолбуки ғўза баргларини тўкиш ишини сифатли ўтказиш пахтанинг янада тезроқ очилишини та'минлайди, бу эса пахта йиғим-терими муддатларини қисқартириш ва кузги шудгорлаш учун далаларни экиндан бўшатиш имкониятини беради.

Пахтани машинада теришнинг дастлабки кунларида кўп МТС лар ва совхозлар ҳамда пахта териш машиналарининг айрим механик-ҳайдовчиларни териш машиналарининг иш унуми жиҳатидан ҳам, машинада терилаётган пахтанинг сифати жиҳатидан ҳам жуда яхши натижаларга эришдилар.

Броқ, кўпгина МТС ва совхозларнинг директорлари ҳосилни йиғиб-териб олишда пахта териш машиналаридан ёмон фойдаланмоқдалар, натижада машиналарнинг бир қисми унумсиз ва сифатсиз ишлаётир.

Пахтани машина блан теришни ташкил қилишдаги жиддий камчилик шундан иборатки, МТС ва совхозларнинг раҳбарлари пахта териш техникасидан эпчиллик блан фойдаланишни та'мин қилмаётирлар, ҳолбуки бу йил пахта ҳамма жойда баравар очилмаётганлиги сабабли техникадан моҳирлик блан фойдаланиш алоҳида аҳамиятга эгадир, шунга қарамай бу ишда чаққонлик кўрсатилмаётир ва расмиятчилик блан қарамоқдалар, ҳосилни йиғиб-териб олишда машиналарни ишлатиш блан бир қаторда пахтани қўл блан териш бир-бирига яхши боғлаб олиб борилмаётир.

Айрим колхозларда ва бригадаларда пахтани машинада териш учун тайёр майдонлар бўлмаганлигидан бу колхоз ва бригадаларга бириктирилган кўп машиналар ишга ана шундай расмиятчилик блан қараш натижасида бекор туриб қолмоқда, ҳолбуки булардан қўшни бригада ва колхозларда пахтани машинада теришга тайёр қилинган далаларда фойдаланиш мумкин. Машиналарни керак жойларда ишлатмаслик практикаси йиғим-терим сур'атини секинлаштирмоқда ва пахта териш машиналаридан самарали фойдаланишга ҳалақит бермоқда.

Кўпгина МТС ва совхозлар машинада терилган пахтани тозалайдиган машиналарни тайёр қилмадилар, бунинг оқибатида машиналарда терилган пахта колхозларда туриб қолмоқда.

Шу блан бирга область ва районларнинг партия ва совет ташкилотлари пахта териш машиналарининг ишлашини ташкил қилишда МТСларнинг директорларига зарур даражада ёрдам бермаётирлар, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пахта териш машиналарининг ишини яхши уюштиришга ёрдам бериш учун ҳар уч-тўрт машинага партия, совет ходимларидан бир кишини бириктиш тўғрисидаги талабларини бажармаётирлар, пахта далаларини йиғим-теримга тайёрлашда агротехника қоидаларини бузиш ва пахтани машинада теришга қаршилик кўрсатиш фактларига нисбатан чора кўрмаётирлар. Пахта териш машиналари механик-ҳайдовчиларининг меҳнатига ҳақ тўлаш шартлари тўғрисида механик-ҳайдовчилар ўртасида тушунтириш иши суст олиб борилмоқда, уларга ўз вақтида ҳақ берилмаётир ва пахта теримида машиналардан самарали фойдаланиш учун социалистик мусобақа яхши ташкил қилинмаган.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети жойларда қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш ташкилотлари, партия ва совет органлари пахта териш ва тайёрлашни юқори сифатли қилиб ўтказиш учун курашиш ишини ўз ҳолига ташлаб қўйганликларини, бунинг натижасида Тошкент областида фақат 2,3 процент, Сурхондар'ё областида 4,3 процент, Қашқадар'ё областида 9,9 процент, Самарқанд областида 16,6 процентгина пахта отбор сорт блан тайёрланганлигини тамомила қониқарсиз аҳвол деб ҳисоблайдилар. Шу блан бирга кўп колхозларда пахтани сортларга ажратиб териш ҳамда теримчилардан қабул қилиб олиш вақтида пахтани сортларга ажратиш ташкил қилинмаган, тайёрлаш пунктларида суиисте'мол қилиш ва пахтани нотўғри қабул қилиб олиш фактлари юз бермоқда.

Кўп колхоз ва совхозларда пахта сушилкалари, бостирмали саройлар, пахта қуритиладиган майдончалар қуриш ҳамда ремонт қилиш ишлари қониқарсиз олиб борилмоқда, транспорт воситалари, йўл ва кўприклар ҳалигача тузатилмаган, пахтани териш ва тайёрлаш пунктларига ташишни муваффақиятли ўтказишга халақит бераётган бошқа жиддий камчиликлар ҳам бор.

Партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, кўпгина колхозларнинг правлениелари ва совхозларнинг раҳбарлари етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини сақлаб қолиш учун тегишли кураш олиб бормаётирлар, йиғим-теримнинг биринчи кунлариданоқ териш ва ташиш вақтида пахтанинг кўп нобуд бўлишига йўл қўймоқдалар.

Пахта териш ва тайёрлашда йўл қўйилаётган бундай жиддий камчиликлар шуни кўрсатадики, область ва район партия, совет ташкилотлари ҳозиргача ҳам йиғим-терим ишини зарур даражада кучайтирган эмаслар, пахта ҳосилини қисқа муддатда йиғиб-териб олиш учун барча куч ва воситаларни сафарбар қилган эмаслар, партия, совет аппарати, қишлоқ хўжалик органлари, МТС, совхоз ва колхоз ходимларининг давлат ва партия интизомини бузиш фактларига қарши чора кўрмаётирлар. беларволик ва хотиржамлик кайфиятларига йўл қўйиб келмоқдалар, улар ишни ғоят уюшқоқлик блан пухта олиб боргандагина бу йил пахта ҳосилини ўз вақтида йиғиб-териб олиш ва давлатга 3 миллион тонна пахта топшириш вазифасини муваффақият блан бажариш мумкин эканлигини э'тиборга олмаётирлар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети **қарор қилдилар:**

1. СССР Министрлар Советининг «1954 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлаш тўғрисида» 1954 йил 20 сентябрьдаги қарори раҳбарлик ва ижро этиш учун қабул қилинсин.

Область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари СССР Министрлар Советининг қарорини ўз мажлисларида, шунингдек барча колхоз, совхоз ва МТС ларда дарҳол муҳокама қилсинлар ҳамда пахта териш ва тайёрлаш ишларини ташкил қилишдаги камчиликларни тезда тугатиш, шу йил 10 октябрьгача давлатга пахтани камида 50 процентини топшириш юзасидан СССР Ҳукуматининг қарорида белгиланган топшириқни сўзсиз бажариш тадбирларини кўрсинлар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети ҳисоблайдиларки, кўп колхоз ва совхозлар контрактация планини анча ошириб бажариш ва ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини тўла адо этиш учун ҳамма имкониятларга эгадирлар. Айниқса кўп колхозларда шартли суғориладиган ерларда пландан ташқари экилган пахта далаларида, шунингдек қаторлардаги ғўза тупларида яхши ҳосил етиштирилди.

Шу сабабдан область ва район партия, совет ташкилотлари ҳарбир колхоз ва совхознинг, ҳарбир бригада ва звенонинг давлатга пахта топшириш юзасидан ўз зиммасига олган социалистик мажбуриятларини бажариши учун колхоз ва совхозларда курашни кенгайтириб юборишлари лозим.

2. Область ва район партия комитетларига, область ва район ижроия комитетларига меҳнатга яроқли аҳолини пахта теримига зарур даражада қатнаштириш учун ҳарбир колхознинг конкрет шароитини назарда тутиб дарҳол чоралар кўриш мажбурияти юклатилсин.

Область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари кўп колхозларнинг пахта тайёрлашда анча орқада қолаётганлигини назарда тутиб колхозлардаги, шунингдек шаҳар ва район марказларидаги меҳнатга яроқли аҳолини йиғим-теримга қўшимча равишда қатнаштириш масаласини кўриб чиқишлари лозим.

3. Область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари теримчиларнинг самарали ишлашлари учун шароит яратишдаги камчиликларни дарҳол тугатсинлар: барча колхоз ва совхозларда умумий овқатланиш ташкил қилинсин, ҳамма теримчилар этаклар блан та'минлансин, зарур миқдорда хирмон жойлар тайёрлансин, бригада шийпонларида болалар ясли ва майдончалари ташкил қилинсин.

СССР Министрлар Совети қуйидаги тадбирларни амалга оширишни пахтакор колхозларга тавсия қилинганлиги колхозчиларга, совхоз ишчиларига ва пахта теримига тортилган аҳолига яхшилаб тушунтирилсин:

а) мавсум нормасидан (3 тоннадан 4 тоннагача) ортиқ терилган пахта учун меҳнат кунлари бирярим баравар кўпайтириб ёзилсин, шунингдек отбор сорт пахта терганлик учун колхозчиларга пахта йиғим-терими бошланганидан буён меҳнат кунлари белгиланган ҳақдан ташқари 20 процент миқдорида, 1954 йил 1 октябрьдан бошлаб биринчи сорт пахта терганлик учун эса 10 процент миқдорида кўпайтириб ёзилсин;

б) колхозчиларга, меҳнат кунлари ёзишдан ташқари, терилган ҳар килограмм пахта учун 30 тийиндан пул тўлансин; кунлик нормадан ташқари териладиган пахта учун колхозчиларга одатдагидан 50 процент кўпайтириб меҳнат куни ёзилсин.

Мавсум нормасини 1954 йил 1 ноябрьгача бажарган теримчиларга мукофот тариқасида бирйўла 20 тадан меҳнат куни ёзилсин.

Мавсум нормасидан ортиқ терилган ҳамма пахта учун колхозчиларга меҳнат кунлари ёзишдан ташқари, килограммига 45 тийиндан пул тўлансин.

Пахта қуритишда ишлаётган колхозчиларга меҳнат кунлари ёзишдан ташқари қуритилган ва тайёрлаш пунктига топширилган ҳар центнер пахта учун 2—3 сўмдан тулансин.

Терилган пахта учун колхозчиларга тўланадиган ҳақ, шунингдек пахта теримида ишланган меҳнат кунлари юзасидан бериладиган аванс ҳафтада камида бир марта берилсин;

в) теримга четдан тортилган кишилар терган пахта учун уларга пахтакор совхозларнинг ишчиларига белгиланган норма ва ҳақ юзасидан тўлансин ва ундан ташқари пахта теримида кунлик иш нормаси бажарилган тақдирда ҳар килограмм терилган пахта учун 25 тийиндан тўлансин;

г) пахтакор совхозларга қуйидаги ҳуқуқ берилган:

Совхоз ишчиларига улар ишлаган бригадалар ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда камида 15 центнер пахта топширганда бригаданинг пахта топшириш планини бажаришни кутмасдан 15 центнердан ортиқ терилган пахтанинг ҳар килограмми учун 25 тийин миқдорида мукофот тўланади.

Бригада пахта топшириш юзасидан ўзи учун белгиланган планни бажарганидан кейин бригада бўйича пландан ташқари топширилган пахтанинг ҳар килограмми учун теримчиларга (иш ҳақидан ташқари) 50 тийин миқдорида мукофот тўланади.

Совхозларда пахта теришга тортилган аҳолига, бажарилган норма учун 10 сўм 38 тийин миқдорида тўланадиган асосий ҳақдан ташқари ва норма ошириб бажарилган тақдирда бирярим баравар ортиқ тўланадиган ҳақдан ташқари, пахта теримида кунлик норма бажарилган тақдирда аҳолига терилган пахтанинг ҳар килограмми учун 25 тийин тўланади.

Совхознинг пахта теручи ишчилари терган отбор сорт пахта учун уларга тўланадиган ҳақ 20 процент кўпайтирилади.

Совхоз ишчиларига бериладиган мукофотлар ҳамда ишчиларга ва пахта теримига тортилган аҳолига бериладиган қўшимча ҳақ совхозларнинг топширган пахта учун олган устама мукофотлари ҳисобидан тўланади.

4. Бирқанча колхозларда пахта теримининг кунлик нормаларини нотўғри белгилаш ҳоллари юз бераётганлигини, бу ҳоллар теримчиларнинг меҳнат унумини оширишга халақит беришини назарда тутиб партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари пахта теримида колхозчиларнинг меҳнатини тўғри нормалашда колхоз правлениеларига зарур ёрдам кўрсатсинлар, бунда СССР Министрлар Советининг 1948 йил 19 апрельдаги 1259 сонли қарорида тавсия қилинган қуйидаги тахминий иш нормаларига амал қилинсин:

Кўсаклар очила бошлаган вақтда — 30 — 40 килограмм,

очилган кўсаклар миқдори ўртача бўлган вақтда — 50—60 килограмм,

кўсаклар ялпи очилганида — 60—80 килограмм,

қора совуқ тушгандан кейин далада ярим очилган кўсакларни терганда 25—30 килограмм,

кўрак теришда — 80—100 килограмм.

Ингичка толали совет пахта сортларини териш нормалари совет сортлари учун белгиланган нормалардан 20 процент кам белгилансин, уруғлик пахтани териш нормалари эса саноат учун керакли пахта юзасидан белгиланган нормалардан 20 процент кам белгилансин.

5. Теримчиларнинг ишини тўғри ва ўз вақтида ҳисобга олиб боришни ҳамда уларга ҳақ тўлашни та'минлаш мас'улияти колхоз правлениеларининг раисларига ва бухгалтерларига, совхоз ва МТС ларнинг директорларига ва бош бухгалтерларига юклансин.

6. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети ҳосилни йиғиб-териб олишда пахта териш машиналаридан уюшқоқлик блан, ғоят самарали фойдаланиш пахтани ўз вақтида териб олиш ҳамда пахта тайёрлаш планини бажаришнинг муҳим шарти бўлганлигига барча партия, совет ташкилотларининг, МТС ва совхоз ходимларининг э'тиборини жалб этадилар ва пахтани машинада териш юзасидан белгиланган планни сўзсиз бажариш мақсадида республика Қишлоқ хўжалик министрлигига, Совхозлар министрлигига, область ва район партия, совет ташкилотларига қуйидаги мажбуриятларни юклайдилар:

а) ғўза баргларини тўкишни яқин 5 кун ичида тамомлаш шарти блан бу иш учун барча захарли дорилардан тўла ва тўғри фойдаланиш та'минлансин. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, Совхозлар министрлиги терим олдидан ғўза баргларини тўкиш учун дорилаш ишининг сифатини текширишни дарҳол ташкил қилсинлар ҳамда бу иш блан боғлиқ бўлган масалаларни оператив равишда ҳал этиб пахтанинг нобуд бўлишига йўл қўймасинлар;

б) МТС, колхоз ва совхоз ходимларининг э'тибори пахта териш машиналарининг ишлаши учун далаларни ўз вақтида тайёрлашга, чунончи машиналар ўтадиган йўлларни тузатиш, машиналар буриладиган жойларни тайёрлаш, ўқариқларни, пахта қабул қилиб олинадиган ва қуритиладиган жойларни текислаш ва шу сингари тадбирларни барвақт бажаришга қаратилсин;

в) Пахта териш ва кўрак чувиш машиналари ҳамда ОДН маркали чанглатгич-пуркагичларнинг ҳаммаси яқин кунлар ичида ишлашга тайёр қилинсин ва улар ишга тушурилсин.

Пахта териш машиналарининг ҳаммасини тез вақт ичида тайёр қилиб ишга туширишда, шунингдек ундан ғоят самарали фойдаланишни ташкил қилишда МТС ва совхозларга ёрдам бериш учун ташкилотлардаги, ўқув юртларидаги ва саноатдаги инженер-техник ходимлардан 350 кишини жўнатиш зарур деб ҳисоблансин.

Куличенков ва Волков ўртоқлар беш кун муддат ичида инженер-техник ходимларни сафарбар қилишни ва уларни МТС ва совхозларга жўнатишни ташкил этсинлар;

г) пахта териш машиналаридан фойдаланишда расмиятчилик блан қарашларга йўл қўйилмасин, далаларнинг тайёрлик даражасига қараб бригадаларда ва колхозларда машиналардан чаққонлик блан фойдаланиш та'минлансин, пахта териш машиналари биринчи навбатда ғоят унумли ишлаши ва ҳосилни йиғиштириб олишда катта ёрдам бериши мумкин бўлган бригадаларга ва колхозларга юборилсин;

д) пахта териш машиналарида теримни тўғри ўтказишни ва айниқса териш ҳамда ташиш ишларини бир-бирига боғлаб олиб боришни та'минлашга, машинада терилган пахтани кўрак чувиш машиналарда тозалашга алоҳида э'тибор берилсин; пахта териш машиналарининг бункерларидаги пахтани олдиндан ҳозирланмаган жойларга тўкишга йўл қўйилмасин, терилган пахтанинг ҳаммаси кўрак чувийдиган машиналари ўрнатилган жойларга тўплансин, бунинг учун зарур миқдорда транспорт ажратилсин; пневматик подборшиклар блан терилган пахта алоҳида қўйилсин, уни дарҳол қуритиш, кўрак чувиш машиналаридан ўтказиш ва тайёрлаш пунктларига топширишни дарҳол ташкил қилинсин, бундай пахтанинг бузилишига ва колхоз ҳамда совхозларда туриб қолишига йўл қўйилмасин.

Қишлоқ хўжалик министрлиги барча пахта териш машиналарини етарлик миқдорда шолчалар блан та'минласин ҳамда машиналарда терилган пахтани қоидаси блан қабул қилиб олишни ташкил қилсин, машиналарнинг бекор туришига, уёқдан буёққа бекор юришига йўл қўймасин, шунингдек ҳарбир машинада терилган пахтани айрим суратда тўғри ҳисобга олишни та'минласин.

е) механик-ҳайдовчиларнинг овқатланиши қандай ташкил қилинганлигини текширсин ҳамда уларга ўз вақтида ҳақ тўланишини та'минласин, бу ишда узилиш бўлишига йўл қўймасин.

7. Область ва район партия комитетлари Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пахта териш машиналарининг узлуксиз ва юқори унумли ишлашини та'минлаб йиғим-терим муддатларини анча қисқартириш мақсадида ҳар 3—5 машинага партия ва совет активидан ташкилотчилар белгилаш тўғрисидаги кўрсатмасини бажарсинлар.

Область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари пахтани машина блан теришнинг аҳамиятига кам баҳо беришнинг ҳарқандай кўринишларига қарши қат'ий кураш олиб боришлари, пахта териш техникасидан ёмон фойдаланишда айбдор бўлганларни зарур бўлган тақдирда қаттиқ жавобгарликка тортишлари лозим.

8. Республика Қишлоқ хўжалик министрлигидан, Совхозлар министрлигидан, Кенг исте'мол саноат моллари министрлигидан, область ва район партия комитетларидан, область ва район ижроия комитетларидан терилаётган ва топширилаётган пахтанинг сифатини яхшилаш ишига бефарқ қарашга барҳам бериш, пахтани сортларга ажратиб теришни уюштиришдаги ва тайёрлаш пунктларида қабул қилиб олишдаги камчиликларни тугатиш чораларини кўриш, СССР Министрлар Советининг тайёрланадиган пахтанинг камида 80 процентини давлатга отбор, биринчи ва иккинчи сортлар блан топшириш тўғрисидаги кўрсатмаларининг бажарилишини сўзсиз та'минлаш талаб қилинсин.

9. Пахтани териш ва ташиш вақтида кўп миқдорда нобуд бўлаётганини ҳамда нобудгарчиликка қарши курашда колхоз правлениелари, совхозларнинг, партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари суст иш олиб бораётганликларини та'кидлаб, область ва район партия комитетларига, область ва район ижроия комитетларига, МТС ва совхозларнинг директорларига ҳосилнинг нобуд бўлишига қарши курашни кучайтириш юзасидан кечиктирмай чоралар кўриш, пахтаси териб олинган далаларни бригадирларнинг ҳар куни қабул қилиб олишларини та'минлаш, шунингдек ташиш вақтида йўлларда тўкилиб қолган пахтани териш ва ғўзани мол пайхонлашидан қўриқлаш чораларини кўриш мажбуриятлари юклансин.

(ОХИРИ ИККИНЧИ БЕТДА).

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетида

1954 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашнинг бориши тўғрисида

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА).

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети бу соҳада комсомол ва пионер ташкилотларининг ишини активлаштирсин.

10. Республика Қишлоқ хўжалик министрлиги, Совхозлар министрлиги, область ва район партия, совет ташкилотлари барча колхоз ва совхозларда отараваларни ва автомобиль транспортини тайёр қилиш учун қўшимча чоралар кўрсинлар, колхозларда колхоз правлениеси а'золаридан бирининг бошчилигида транспорт бригадалари ташкил қилсинлар, колхоз, совхозларнинг ўз доирасида, шунингдек тайёрлаш пунктларига пахта ташиш юзасидан бу бригадалар учун кунлик топшириқлар белгиласинлар, пахта ташишда намунали ишловчиларни рағбатлантириш чораларини кўрсинлар.

СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ, Билбас, Бобожонов ва Исмоилхўжаев ўртоқлар корхоналарнинг, муассасаларнинг ва ташкилотларнинг қатнаб турган юк автомобильлари ва бортли автоприцепларининг 50 процентга яқин қисмини уларнинг қандай иш бажариб турганлигидан ва қайси идорага қарашли бўлганлигидан қат'ий назар пахта йиғим-терими даврида хизмат қилиш учун беш кун муддат ичида сафарбар қилсинлар (СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ автотранспорти сафарбар қилинмайдиган ташкилотлар бундан мустаснодир), шунингдек район ташкилотларининг раҳбар ходимларига хизмат қилиш учун уч ойлик муддат блан 200 та енгил автомобильни шофёрлари блан бирга сафарбар қилсинлар.

11. Республика Қишлоқ хўжалик министрлиги, Совхозлар министрлиги, область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари пахта сушилкалари, бостирмали саройлар, пахта қуритиладиган майдончалар қуриш ва уларни ремонт қилиш ишларини ҳар тарафлама кучайтирсинлар, бу ишларни белгиланган муддатларда тамомлашни та'минласинлар.

12. Ўзбекбирлашув (ўртоқ Юнусов) пахта сушилкалари, бостирмали саройлар қуриш учун керакли ҳамма материал ва ускуналарнинг, шунингдек ССР Иттифоқи Ҳукумати ажратган бошқа ҳамма молларнинг пахтакор колхозларга ўз вақтида сотилишини ташкил қилсин.

13. Ўзбекистон ССР Кенг исте'мол саноат моллари министрлиги (ўртоқ Носиров) пахта тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларининг колхоз ва совхозлардан пахта қабул қилиб олиш ишларида зарур тартиб ўрнатсин. Шунингдек сентябрьда камида 73 минг тонна пахта толаси ишлаб чиқариш ва халқхўжалик планида 1954 йилнинг шундан кейинги даври учун белгиланган топшириқни сўзсиз бажариш учун пахта заводларининг пахта тозалаш ишини қат'иян яхшиласин.

14. Колхозчилар, совхоз ва МТС ишчилари ўртасида оммавий-сиёсий иш олиб боришда жиддий камчиликлар борлигини та'кидлаб, область ва район партия комитетларига, колхоз, совхоз ва МТС лардаги бошланғич партия ташкилотларига оммавий-сиёсий ишни ҳартарафлама кучайтириш, бу ишни бевосита дала шийпонларига кўчириш, илғор теримчиларнинг тажрибасини кенг ёйишни жорий қилишга алоҳида э'тибор бериш вазифалари юклансин.

15. Республика, область ва район газеталари редакциялари, Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг радиоинформация Бош бошқармаси республиканинг колхоз ва совхозларида пахта териш ва тайёрлашнинг боришини ёритиш соҳасида ўз ишларини яхшиласинлар.

16. Самарқанд область партия комитетининг секретари ўртоқ Ёқубов ва область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ортиқов, Андижон область партия комитетининг секретари ўртоқ Мирзабеков ва область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ашуров, Наманган область партия комитетининг секретари ўртоқ Нуриддинов ва область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ҳайдаров, Тошкент область партия комитетининг секретари ўртоқ Попов ва область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Жалиловнинг э'тибори Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг «Республиканинг колхоз ва совхозларида 1954 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашни ўтказиш тўғрисида» 1954 йил 31 августдаги қарорини қониқарсиз бажараётганликларига жалб этилсин.

Мазкур областьлар раҳбарларининг пахта териш ва тайёрлашни кучайтириш юзасидан кўрган чоралари тўғрисида шу йил 2 октябрьда Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бюросида буларнинг ҳисобларини эшитиш зарур деб топилсин.

17. СССР Министрлар Советининг қарорини бажариш юзасидан область ташкилотлари блан биргаликда тадбирлар кўриш учун республика ташкилотларининг бир группа раҳбар ходимлари областьларга ва Қорақалпоғистон АССР-га командировка қилинсин.

СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг илмий сессияси ўз ишини тамомлади

СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ўлка патологияси масалаларига бағишланган ва олти кун давом этган илмий сессияси кеча ўз ишини тамомлади.

Мажлисда СССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари, СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент а'зоси профессор И. Г. Кочергин Совет соғлиқни сақлаш ишларининг илмий асослари тўғрисида катта доклад қилди.

Профессор И. Г. Кочергин халқ исте'мол қиладиган моллар ишлабчиқариш ўсаётганлигини, ишчилар ва хизматчиларнинг реал иш ҳақи ва деҳқонларнинг даромади системали равишда ошаётганлигини, турар-жой ва коммунал қурилиш юзасидан катта программа амалга оширилаётганлигини кўрсатиб берувчи ма'лумотларни келтирди. Докладчи Совет мамлакатида соғлиқни сақлаш ва жисмоний тарбия ишларига ажратилаётган маблағлар йилдан-йилга ошаётганлигини та'кидлаб ўтди. Масалан, 1953 йилда бу ишларга 1940 йилдагига қараганда икки ярим мартадан ҳам кўпроқ маблағ ажратилди.

— Совет соғлиқни сақлаш ишлари, — деди И. Г. Кочергин — медицина фанининг ма'лумотларига маҳкам суянади. Меҳнаткашлар соғлигини сақлашда эришилган жуда катта муваффақиятларнинг сири шундаки, медицина фани даволаш-профилактика ишлари блан чамбарчас боғлангандир.

Докладчи айтдики, Совет мамлакатида ҳозирги вақтда 279 та медицина илмий-текшириш институтлари ишлаб турипти. Иттифоқчи республикаларнинг барчасида медицина илмий-текшириш институтлари бор. Медицина фанлари докторлари ва кандидатлари бўлган 20 мингга яқин киши медицина соҳасида илмий-текшириш ишлари олиб бормоқда. Совет Иттифоқида медицина соҳасидаги ҳамма ишларга СССР Медицина фанлари академияси раҳбарлик қилмоқда.

СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент а'зоси профессор В. М. Жданов СССРда юқумли касалликлар профилактикасининг илмий асослари тўғрисидаги масалани ўз докладида ёритиб берди. Докладчи революциядан илгариги йилларда неча юз минглаб кишиларнинг ёстиғини қуритган касалликларни текшириш қандай йўлга қўйилганлигини ва амалда бу касалликларга қарши қандай кураш олиб борилганлигини айтиб берди.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министри Р. С. Соатов Ўзбекистон ССР-да аҳоли соғлигини сақлаш ҳақидаги докладида шуни та'кидлаб ўтдики, Ўзбекистон ўрта асрларнинг илк даврида Шарқдаги медицина маданиятининг ўчоқларидан бири бўлган. Улуғ олим Абу Али ибн Сино Ўзбекистонда яшаган ва ижод этган. Ибн Сино ёлғиз бўлган эмас, у блан бирга Хоразмда машҳур олим — энциклопедист Ал Беруни ва бошқа олимлар ишлаганлар.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси, қардош республикаларнинг халқлари ва биринчи навбатда улуғ рус халқининг ёрдами туфайли Ўзбекистон Россия империясининг қолоқ мустамлака чекка ўлкасидан илғор социалистик республикага айланди, бу республика экономикани, маданиятни тўхтовсиз ривожлантириш ва халқ соғлигини тинмай яхшилаш йўлидан олға қараб бормоқда.

Р. С. Соатов Совет Ўзбекистонида соғлиқни сақлаш соҳасида эришилган муваффақиятларни ҳар томонлама ёритиб берди.

Совет ҳокимияти йилларида республикадаги врачлар сони 67 марта, ўрта медицина ходимларининг сони 74 марта кўпайди. Касалхоналардаги ўринлар сони шаҳарларда 29 марта, қишлоқларда 65 марта кўпайди. Соғлиқни сақлаш учун жон бошига тўғри келадиган харажатлар 1914 йилдагига нисбатан 1954 йилда 687 марта ўсди.

Р. С. Соатов сил касалига қарши кураш олиб борадиган, онкология ва бошқа ихтисослаштирилган муассасаларнинг ишлари ҳақида, санотoриялар ва дам олиш уйлари тармоқларининг кенгайтирилаётганлиги ҳақида, медицина кадрлари тайёрлаш тўғрисида сўзлади.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари З. М. Жамолова ўз докладини Ўзбекистонда оналар ва болалар соғлигини сақлаш ҳақидаги масалаларга бағишлади. У айтдики, сўнгги 18 йил мобайнида республикада педиатр врачлар сони олти марта кўпайди, гинеколог врачлар сони уч марта ошди.

Қишлоқларда, колхозларнинг бевосита фельдшерлик-окушерлик пунктлари, хотинлар ва болалар консультациялари, туғуруқхоналар ишлаб турипти. Мактабларнинг каникул даврида болалар соғлигини яхшилаш йўлида кўп ишлар қилинмоқда.

Қозоғистон ССР Соғлиқни сақлаш министри С. Р. Қорибоевнинг доклади Қозоғистон колхозчиларининг соғлигини сақлаш соҳасидаги муваффақиятларга бағишланган эди.

Қозоғистоннинг қишлоқ жойларида шу йилнинг бошларига келиб 1410 врач ва 8400 ўрта медицина ходими ишлаб турди. Терапевтлар, хирурглар, болалар врачлари, акушер-гинекологлар, эпидемиологлар ва бошқа мутахассислар колхозчилар соғлигини сақлаш йўлида астойдил меҳнат қилмоқдалар. Қишлоқ районларида 471 та участка касалхонаси ва амбулаториялар бор.

Яйлов чорвачилиги ривожланган жойларда, шунингдек қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирилаётган районларда кўпгина даволаш муассасалари ташкил қилинди. Қишлоқ аҳолисига медицина хизмати кўрсатишнинг ҳажмини оширмоқ учун медицина муассасаларига янги бинолар қуриб бериш керак бўлди.

Четэл олимлари делегациялари а'золарининг нутқларини сессия қатнашчилари зўр э'тибор блан тингладилар.

Хитой медицина делегациясининг раҳбари доктор Лу Цзи-цин Хитойда халқ соғлигини сақлаш иши жуда авж олдириб юборилганлиги ҳақида сўзлади. Бу иш Хитой халқининг экономикаси ва маданиятини янада юксалтириш йўлидаги умумий ишнинг бир қисмидир. Касалликларнинг олдини олишга жуда катта э'тибор берилмоқда. Аҳолини ёппасига эмлаш, касалликларнинг микроблари ва уларни тарқатувчи ҳашаротлар яшайдиган ўчоқларни тугатиш, даволаш чоралари ва бошқа тадбирлар қисқа муддат ичида катта натижалар берди. Мамлакатда ўлим кескин даражада камайтирилди. Вабо бутунлай тугатилди, терлама, безгак, шистозомотоз ва бошқа касалликлар блан оғриш жуда камайтирилди.

Пекиндаги халқ касалхонасининг директори Цон Хуа-лан хитой эпидемиологлари энг оғир юқумли касалликлардан бири бўлмиш кала-азарга қарши қандай кураш олиб бораётганликларини сўзлаб берди. Кала-азар хитой халқига то сўнгги вақтгача беҳисоб кулфат етказиб келган эди.

Мўғулистон Халқ Республикаси Соғлиқни сақлаш министри доктор Туван ўз нутқида мўғул халқининг соғлигини сақлаш соҳасида эришилган муваффақиятларни қайд қилиб ўтди. Меҳнаткашлар соғлигини сақлаш ҳақида Мўғулистон Халқ Революцион партияси ва Мўғулистон ҳукуматининг жуда катта ғамхўрлиги туфайли, шунингдек Совет Иттифоқининг Мўғулистонга берган беғараз ёрдами туфайли ҳозирги вақтда ажойиб даволаш профилактика муассасаларининг кенг тармоқлари барпо этилган.

Ҳиндистон делегациясининг а'зоси доктор Кришнан сессия қатнашчиларини Ҳиндистонда медицина ёрдамининг қандай аҳволда эканлиги блан таништирди, бу мамлакатда соғлиқни сақлаш ишининг янада ривожланиш истиқболлари ҳақида сўзлади. Доктор Кришнан Ҳиндистон блан Совет Иттифоқи ўртасидаги маданий ва илмий алоқалар янада кўпроқ мустаҳкамлансин деб истак билдирди.

Индонезия медицина делегациясининг бошлиғи профессор Сутопо сессияда сўзга чиқиб фрамбезия номли касалликнинг профилактикаси ва давоси ҳақида илмий доклад қилди. Бу касаллик Индонезияда тарқалгандир. Профессор Сутопонинг докладидан кейин Индонезия медикларининг айрим иш пайтларини тасвирловчи фильм кўрсатилди.

Рангун университети медицина факультетининг декани Мин Сейн сўзга чиқиб, Совет Иттифоқида, жумладан Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш ишларининг аҳволи ҳақидаги ма'лумотлар унда жуда катта таассурот қолдирганлигини қайд қилиб ўтди.

Соғлиқни сақлаш ишларининг ривожланиши ҳақидаги докладлар юзасидан бўлган музокараларда Самарқанд медицина институтининг доценти Р. Р. Фарходий, СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент а'зоси профессор Г. А. Баткис, Қирғизистон ССР Соғлиқни сақлаш министри Ф. Н. Нурғозиева, Тожикистон ССР Соғлиқни сақлаш министри К. А. Аҳмедовлар чиқиб сўзладилар.

Эшитилган докладлар юзасидан резолюция қабул қилинди.

СССР Медицина фанлари академиясининг вице- президенти профессор Ф. Г. Кротков сессияни ёпиш олдидан охирги сўзида бундай деди:

— Паразитар касалликлар, безгак ва бошқа юқумли касалликларга қарши курашда совет олимлари ва соғлиқни сақлаш органлари томонидан қилинган жуда катта иш натижалари сессияда якунланди.

Сўнгра профессор Кротков бундай деди: — сессиямизнинг ишларида четэллар делегациялари- Хитой Халқ Республикаси, Корея Халқ Демократик Республикаси, Мўғулистон Халқ Республикаси, Ҳиндистон, Индонезия, Бирма делегациялари, шунингдек СССР да меҳмон бўлиб турган поляк олимлари делегациясининг олимлари вакиллари қатнашганликларини ва ўлка патологияси соҳасида бирқанча илмий докладлар қилганликларини ва соғлиқни сақлаш тадбирларини уюштириш тўғрисида ахборот берганликларини зўр қониқиш блан қайд қилмоғимиз керак.

Профессор Ф. Г. Кротков правардида бундай деди: — илмий сессиясининг ҳамма қатнашчилари серқуёш Ўзбекистон пойтахтида бўлган кунларини илиқ муҳаббат ҳислари блан эсга олишларига ҳечқандай шубҳа йўқ. Илмий сессия улуғ мамлакатимизда медицина фани ва соғлиқни сақлаш практикасининг янада яйраб яшнашига янги стимул бўлиши шубҳасиз.

Шу блан илмий сессия мажлиси ёпилди. (ЎзТАГ).

Аралаш совет-румин жамиятларидаги совет ҳиссасини Руминия Халқ Республикасига топшириш тўғрисида

СОВЕТ-РУМИН АХБОРОТИ

Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлганидан кейин СССР ва Руминия ҳукуматлари ўртасидаги келишувга биноан Руминия халқ хўжалигининг бирқанча тармоқларида тенг асосларда аралаш совет-румин жамиятлари тузилган эди. Бу жамиятларни тузишдан мақсад Руминиянинг экономикасини тиклашга ва ривожлантиришга ёрдам беришдан иборат эди, чунки Руминиянинг экономикаси мамлакатни немис фашистлар оккупация қилиб турганлиги натижасида кўп зарар кўрган эди.

Бу жамиятларнинг иш даврида ҳар иккала томон жамиятларнинг корхоналарига кўп маблағ сарфлади. Совет Иттифоқи бу жамиятларга ўз взносларини асосан жамиятларга қарашли корхоналарнинг ишлаши учун зарур бўлган ҳозирги замон ускуналарини ва материалларни етказиб бериш йўли блан топшириб келди. Совет Томони техника ҳужжатларини топшириш, мутахассислар юбориш, корхоналарни қуриш ва реконструкция қилиш проектларини тузиш ҳамда румин гражданларидан малакали кадрлар тайёрлашга қатнашиш йўли блан жамиятларга техника ёрдами ҳам кўрсатиб келди.

Ана шу хилда маблағ сарфланганлиги ва иккала Томон ўртасида келишиб тегишли тадбирлар амалга оширилганлиги натижасида жамиятларга қарашли корхоналарнинг қуввати ва техника савияси анча ошди, бу эса маҳсулот ишлаб чиқаришни шунга мувофиқ кўпайтириш, шунингдек маҳсулотнинг илгари Руминияда ишлаб чиқарилмаган янги турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш имкониятини берди. Шу блан бирга жамиятлардаги ишчи ва хизматчиларнинг уй-жой ва маданий-маиший шароитларини яхшилашга катта э'тибор берилди.

Мазкур жамиятларнинг муваффақиятли ишланганлиги Руминия Халқ Республикасининг халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш ишида ижобий роль ўйнади ва жамиятларнинг корхоналарига раҳбарлик қилишни Руминиянинг давлат ташкилотларига топшириш учун шароит яратиб берди.

Шундай қилиб, аралаш совет-румин жамиятлари ўз олдиларига қўйган вазифаларни бажардилар, шу муносабат блан ССР Иттифоқи Ҳукумати ва Руминия Халқ Республикаси Ҳукумати бу жамиятлар ҳақидаги масалани муҳокама қилдилар ва ўникки жамиятдаги совет ҳиссасини Руминия Халқ Республикасига топшириш тўғрисида келишдилар.

Шунга мувофиқ, «Совромметалл», «Совромуголь», «Совромтранспорт», «Совромнефтемаш», «Совромсудострой», «Совромтрактор», «Совромхим», «Совромгаз» «Совромлес», «Совромстрой», «Совромбанк» ва «Тарс» (граждан авиацияси жамияти) аралаш совет-румин жамиятларидаги совет ҳиссасини Руминия Халқ Республикасига сотиш ва топшириш тўғрисида 1954 йил 31 мартда ва 18 сентябрьда Москвада тегишли битимлар имзоланди.

Битимларда кўзда тутилишича, мазкур жамиятлардаги Руминияга топшириладиган совет ҳиссасининг қимматини Руминия Томони енгил шартларда, муҳлат блан бирнеча йил мобайнида тўлайди.

СССР блан Руминия Халқ Республикаси ўртасидаги дўстона муносабатлар натижасида тузилган бу битимлар иккала мамлакат ўртасидаги дўстликни ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Шу йил 18 сентябрьдаги битимни Совет Томонидан — Ташқи савдо министри И. Г. Кабанов, Руминия Томонидан — Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари М. Константинеску имзоладилар.

Илғорларга кўчма Қизил байроқ берилди

Область ижроия комитети ва Ўзбекистон КП область комитети пахтани йиғиб териш ва давлатга топшириш юзасидан районлар, машина-трактор станциялари, совхозлар ва колхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1954 йил 10 сентябрьдан 20 сентябрьгача бўлган даврда бажарилиш якунларини кўриб чиқиб қуйидаги район, МТС, совхоз ва колхозларга область ижроия комитети ва Ўзбекистон КП область комитетининг кўчма Қизил байроғини беришга **қарор қилдилар.**

1. **Мирзачўл районига** (район партия комитетининг секретари **Ўқубоев,** район ижроия комитетининг раиси **Камолиддинов,** район комсомол комитетининг секретари **Азимов** ўртоқлар) берилди, бу район 10 кун ичида йиллик планнинг 10,51 проценти миқдорида пахта тайёрлаган.

2. Мирзачўл районидаги **2-нчи МТСга** (МТС директори **Ткачёв,** бош инженери **Назаров,** бош агрономи **Тешабоев,** район партия комитетининг МТС зонаси бўйича секретари **Султонов,** бошланғич партия ташкилотининг секретари **Усмонов,** комсомол ташкилотининг секретари **Пахомов,** ишчилар комитетининг раиси **Зайцев** ўртоқлар) берилди, бу МТС 10 кунликда пахтани машина блан териш планини 3.5 процент бажарган.

3. **«Малик»** совхозига (совхоз директори **Иброҳимов,** бош агрономи **Ҳамидов,** бош инженери **Мальцев,** партия бюросининг секретари **Шоумаров,** комсомол ташкилотининг секретари **Шмелькова,** ишчилар комитетининг раиси **Волина** ўртоқлар) берилди, бу совхоз ўнкунликда йиллик планнинг 14 проценти миқдорида пахта тайёрлаган.

4. Ховос районидаги **Карл Маркс** номли колхозга (колхоз раиси **Ю. Хожибеков,** бошланғич партия ташкилотининг секретари **Холмуродов** ўртоқлар) берилди, бу колхоз давлатга пахта топшириш йиллик планини 21 процент бажарган ва ўн кунликда давлатга йиллик планнинг 14 проценти миқдорида пахта топширган.

ОБЛАСТЬ КОЛХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1954 ЙИЛ 25 СЕНТЯБРЬГАЧА БЎЛГАН

МА'ЛУМОТ

(процент ҳисоби блан)

Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан	Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
Гулистон	1,52	21,14	Оққўрғон	1,16	12,89
Мирзачўл	1,70	21,03	Пискент	0,91	12,82
Сирдар'ё	1,76	20,74	Бўка	1,09	12,43
Верхне-волинск	1,63	18,35	Ўртачирчиқ	1,0	10,71
Калинин	1,44	16,68	Ўртасарой	0,99	10,11
Чиноз	1,26	15,01	Октябрь	1,01	10,0
Юқоричирчиқ	1,22	14,95	Янгийўл	1,0	9,86
Оржоникидзе	1,56	14,69	Оҳангарон	1,86	9,19
Ховос	1,18	14,25	Қуйичирчиқ	0,50	5,98
Бекобод	1,10	13,71	Паркент	—	4,92

Совет танкчилари—халқимизнинг содиқ фарзандлари

А. РАДУС-ЗЕНЬКОВИЧ,

инженер-техник службасининг генерал-майори

Бугун мамлакатимиз Танкчилар кунини нишонлайди. Ҳар йили бўладиган бу байрам 1946 йилда ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Фармони блан танк ва механизациялашган қўшинларнинг алоҳида муҳим аҳамиятини ва Улуғ Ватан урушида кўрсатган хизматини, шунингдек, танксозларнинг Қуролли Кучларни бронетанк техникаси блан қуроллантиришдаги хизматини нишонлаш юзасидан белгиланган эди.

Бу йил Танкчилар куни совет халқи коммунизм қуришда янги, ажойиб муваффақиятларга эришаётган вазиятда нишонланмоқда. Мамлакатимиз меҳнаткашлари Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлиги остида бешинчи бешйиллик планни муваффақиятли равишда бажармоқда. Совет экономикаси тўхтовсиз ривожланмоқда, фан ва маданият тобора гуллаб-яшнамоқда, меҳнаткашларнинг моддий фаровонлиги тўхтовсиз ўсмоқда.

Бизнинг Қуролли Кучларимиз совет халқининг тинч ижодий меҳнатини ҳуш'ёрлик блан қўриқлаб турипти. Бутун совет қўшинлари блан бир қаторда, совет халқининг содиқ фарзандлари бўлган танкчиларимиз ҳам Ватанимиз манфаатларини ҳуш'ёрлик блан қўриқламоқдалар.

Совет Армиясининг бронетанк ва механизациялашган қўшинлари шонли жанговар йўлни босиб ўтдилар. Улар партия ва ҳукуматнинг Совет давлати мудофаа қувватини мустаҳкамлаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари туфайли қисқа вақт ичида ўсдилар ва мустаҳкамландилар, қуруқликдаги қўшинларнинг энг қудратли воситаларидан бирига — Совет Армиясининг зарбдор кучига айландилар.

Ма'лумки, чор Россияси ўз танк саноатига ҳам, ўз танкларига ҳам эга эмас эди. Ҳолбуки, рус ихтиро'чилари, инженерлари ва олимлари дун'ёда биринчи бўлиб танкнинг дастлабки проектини ва намунасини яратган эдилар.

Бронетанк қўшинларимиз ва танк саноатимиз Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейингина ривожланди. Коммунистик партия Совет республикаси тузилган дастлабки кунларданоқ Қуролли Кучларни техника блан қуроллантиришга катта э'тибор берди.

Совет Армиясининг биринчи автоброкеотрядлари 1918 йилнинг февралидаёқ Псков ва Нарва ёнида герман империалистлари қўшинларига қарши олиб борилган жангларда иштирок этди.

В. И. Лениннинг кўрсатмасига мувофиқ, 1919 йилда Нижний Новгороддаги Сормово заводида совет танкларини ишлабчиқариш бошланди. Бу ҳол 1920 йилда Совет Армиясида автотанк отрядлари тузишга киришиш учун имкон берди. Ватанимизда танксозлик мана шундай бошланди.

Танкларни конструкциялаш тажрибаси йилдан-йилга йиғилиб борди, жанговар машиналар ишлаб чиқариш кенгайди. Шу блан бирга, совет бронетанк ва механизациялашган қўшинлари такомиллашабордп ҳамда танклардан ҳарбий йўлда фойдаланиш тажрибаси тўпланаборди.

Урушдан аввалги бешйилликлар бронетанк ва механизациялашган қўшинларни ривожлантириш тарихида ғоят муҳим давр бўлди. Бу йилларда совет танксозлиги қудратли саноат базасидан фойдаланиб, кенг ривожланди. Танк саноати кўп миқдорда енгил, ўрта ва оғир танклар ишлаб чиқарди. Фақат 1930 йилдан 1939 йилгача Совет Армиясининг танк парки 43 марта кўпайди. 1939 ва 1940 йилларда совет конструкторлари дун'ёда энг яхши жанговар машиналарни — «КВ» оғир танк ва «Т—34» ўрта танкни яратдилар.

Совет Армияси танклар блан қуролланиши блан бир вақтда бронетанк ва механизациялашган қўшинларни ташкил қилишнинг янги формалари вужудга келтирилди, улардан жангларда фойдаланишнинг илмий назарияси ишлаб чиқилди.

Улуғ Ватан уруши бошланган йилларда партия ва ҳукуматимизнинг доно сиёсати ва Совет Армиясининг қудратини ошириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилиши туфайли бронетанк ва механизациялашган қўшинларимиз биринчи даражали жанговар машиналарга ва етук танкчи кадрларга эга бўлди.

Улуғ Ватан уруши йилларида бронетанк ва механизациялашган қўшинларимиз душман устидан ғалаба қозонишда жуда муҳим роль ўйнади. Совет танкчилари йирик жанглар ва операцияларнинг ҳаммасида актив иштирок этиб, юксак ҳарбий маҳорат ва қаҳрамонлик кўрсатдилар.

Ватан урушининг дастлабки даврида совет танкчилари бошқа хил қўшинларимиз блан алоқа боғлаган ҳолда, чидам блан мудофаада туриб ва моҳирлик блан контратакага ўтиб, гитлерчи жаллодларнинг адабини бердилар. Бизнинг танк ва механизациялашган қўшинларимиз Москва остоналаридаги жангларда, Калинин, Волоколамск, Можайск ва Орлов-Тула томонларида ва кейинги қарши ҳужумларда айниқса катта маҳорат кўрсатдилар.

Ма'лумки, урушнинг бошларида гитлерчилар армияси танк ва авиация сони жиҳатидан устунликка эга бўлди. Лекин гитлерчиларнинг бу устунлиги вақтинча эди.

Коммунистик партиянинг чақириғига мувофиқ мамлакат ичкарисидаги қаҳрамон меҳнаткашлар қисқа муддат ичида Совет Армияси учун танк ишлабчиқаришни кескин кўпайтирдилар. Совет Иттифоқининг вақтинча оккупация қилинган областьларидан Шарққа кўчирилган танк саноати 1942 йилнинг декабридаёқ танк ишлабчиқаришни урушдан илгаригига қараганда 2 марта кўпайтирди. 1943 йилнинг бошига келиб, танкларнинг сони жиҳатидан гитлерчиларнинг устунлиги йўқотилди.

Урушнинг сўнгги 3 йили ичида танк саноатимиз армияга ҳар йили ўрта ҳисоб блан 30 мингга яқин танк, ўзиюрар артиллерия установкалари ва бронемашиналар берди. Бу, Германияда бир йилда ишлаб чиқарилган танкларнинг ўртача сонидан икки марта, АҚШдагидан бир-ярим марта ва Англиядагидан олти марта кўп эди.

Совет танксозлари танк ишлабчиқаришни кўпайтириш блан бир қаторда, танклар конструкциясини тинмай такомиллаштирдилар, янги типдаги жанговар машиналар яратдилар. 1943 йил ёзида, гитлерчилар қўмондонлиги ўз «тигр»лари, «пантера»лари ва «фердинанд»лари блан совет қўшинларини қўрқитишга урунган вақтда совет танксозлари янада кучлироқ танк яратдилар. «Т—34» ўрта танкига 85 миллиметрли кучли тўп ўрнатиб, танкни янада кучли қурол блан та'минладилар, кейинчалик тез вақт ичида янги «ИС» оғир танки яратилди. Уруш йилларида совет оғир танкларининг артиллерия қуроллари 540 процент кўпайди, шу блан бирга броняли ҳимоя ҳам анча кучайди.

Бронетанк техникасининг тобора кўп ишлабчиқарилиши натижасида Олий Бош қўмондонлик йирик танк ва механизациялашган қўшилмалар тузиш имконига эга бўлди ҳамда улардан умумий қўшинлар қисми блан биргаликда душманга қаттиқ зарба бериб, унинг группировкаларини бўлиб юбориш, қуршаб олиш ва тор-мор қилиш учун фойдаланди.

Янги тузилган қўшилмалардан фойдаланишда Сталинград жанги классик намуна бўлди. Умумий қўшилмалар блан биргаликда фронтни ёриб кирган танк ва механизациялашган қўшилмалар душманнинг 330 мингли группировкасини тўла қуршаб олиш ва тор-мор қилиш имконини яратди. Бу тарихий жангда совет жангчилари мислсиз қаҳрамонлик ва юксак ҳарбий маҳорат кўрсатдилар.

Бизнинг танкчиларимиз Курск ёнидаги жангларда ва душманнинг Орёл ва Бельгород-Харьковдаги группировкаларини тор-мор қилишда катта роль ўйнади.

1944 йилда, душманга 10 та қақшатғич зарба бериш вақтида Совет Армиясининг операцияларида бронетанк ва механизациялашган қўшинлар ўзларининг юксак маҳоратларини яна яққол намойиш қилдилар. Қуршаб олиш маневри қўшинларимизнинг жанговар ҳаракатининг етакчи формасига айланди. Корсунь-Шевченковск, Минск ва Ясси-Кишинев операцияларида совет танкчилари пиёдалар, артиллерия ва авиация блан биргаликда ҳаракат қилиб, душманнинг 62 дивизиясининг қуршаб олинишини ва тор-мор қилинишини та'минладилар.

Бизнинг танк ва механизациялашган қўшинларимиз Совет Армиясининг Шарқий Пруссияга қилган ҳужумида ва Берлин ёнидаги жангларида актив қатнашди. Танкчилар маневр қилиш тактикасини усталик блан қўллаб, бошқа қўшинлар блан биргаликда душманнинг мудофаа фронтини ёриб кирдилар, душманнинг чекиниш йўлини тўсиб, унинг йирик-йирик группировкаларининг қуршаб олинишини ва мажақлаб ташланишини та'минладилар. Совет Армиясининг сўнгги, ҳал қилувчи операцияларида, я'ни Берлин учун бўлган жангларда бизнинг 6300 дан кўпроқ танкимиз қатнашди.

Совет танкчиларининг Улуғ Ватан урушида босиб ўтган қаҳрамонона жанговар йўли империалистик Японияning Квантун армиясини тор-мор келтиришда иштирок этиш блан тамом бўлди. Бизнинг танк ва механизациялашган қўшинларимиз ғоят қийин шароитларда Япон қўшинларининг қаттиқ қаршилигини синдириб, бирнеча кун давомида 500 километр йўлни жанг блан босиб ўтиб, Манчжурияга чиқдилар.

Совет халқи, партия ва ҳукуматимиз танкчиларнинг маҳоратига ва танксозларнинг қаҳрамонона меҳнатига юксак баҳо берди. Улуғ Ватан уруши йилларида минглаб танкчилар орден ва медаллар блан мукофотланди. Бронетанк ва механизациялашган қўшинларнинг 1142 жангчисига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди, 16 танкчи эса икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини олишга сазовор бўлди. 9 мингдан кўпроқ танксоз орден ва медальлар блан мукофотланди. Танк саноатининг кўпгина раҳбарларига ва танк конструкторларига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

«Улуғ Ватан уруши йилларида, — деб ёзган эди И. В. Сталин 1946 йилда, — Совет Армиясининг бронетанк ва механизациялашган қўшинлари фашистлар Германиясини ва империалистик Японияни тор-мор қилиш ишида муҳим роль ўйнади. Совет танкчилари жанг майдонларида мислсиз мардлик кўрсатдилар ва Ватан олдидаги ўз бурчларини шараф блан бажардилар.

Танк саноатининг эркак ва аёл ишчилари, конструкторлари ва инженерлари уруш вақтининг қийин шароитларида бизнинг бронетанк ва механизациялашган қўшинларимизни биринчи даражали танклар блан ва ўзиюрар артиллерия блан та'минлаб турдилар».

Бизнинг бронетанк ва механизациялашган қўшинларимизнинг муваффақиятлари, шунингдек, умуман Совет Армиясининг ғалабаси бутун совет халқининг доим қўллаб-қувватлаши туфайли, мамлакатнинг мислсиз ма'навий-сиёсий бирлиги ва совет халқининг партия ва ҳукумат атрофига жипслашганлиги туфайли, совет кишиларининг фронтдаги ва мамлакат ичкарисидаги буюк ватанпарварлиги туфайли қўлга киритилди.

Коммунистик партия Улуғ Ватан урушида ғалабага илҳомлантирди ва ғалабаларимизни та'минлади. Коммунистик партия урушдан илгариги йилларда мамлакатни актив мудофаага тайёрлади, уруш йилларида эса совет кишиларининг бутун кучини бирлаштирди ва умумий мақсадга йўналтирди, бутун куч ва воситаларни душманни тор-мор қилиш ишига бўйсундирди.

Совет Иттифоқи урушдан кейинги даврда коммунистик қурилишни авж олдириш, изчил тинчликсевар ташқи сиёсатни давом эттириш блан бирга, янги уруш хавфи борлигини э'тиборсиз қолдирасолмайди. Партия ва ҳукумат мамлакатнинг актив мудофаасини мустаҳкамлаш, Совет Қуролли Кучларининг қудратини кучайтириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилиб келди ва ғамхўрлик қилмоқда.

Совет Армияси саноатимизнинг янгидан кучли равишда юксалиши ва совет фанининг ютуқлари натижасида ҳозирги замон қуроллари блан та'минланган. Бронетанк ва механизациялашган қўшинлар қуролланиши учун танклар ва бошқа жанговар машиналар олдилар, булар ўз сифати жиҳатидан Улуғ Ватан уруши давридаги қуроллардан анча яхшидир.

Совет танкчилари тинч, та'лим олиш даврида бой жанговар тажрибадан фойдаланиб, ўз ҳарбий ва сиёсий билимларини тинмай оширмоқдалар, ўз маҳоратларини такомиллаштирмоқдалар, янги ҳарбий техникани муваффақиятли равишда ўзлаштирмоқдалар. Совет жангчилари жангга доим тайёр турган ҳолда бутун шахсий составнинг ҳарбий ва сиёсий тайёргарлигини янада яхшиламоқда, сиёсий онгини ва ҳуш'ёрлигини оширмоқда, ҳарбий интизомни ва уюшқоқликни мустаҳкамламоқда.

Ўз Ватанига, Коммунистик партияга ва Совет ҳукуматига чексиз содиқ бўлган совет танкчилари ўз олдиларида турган ва Совет Армиясининг ҳарбий қудратини янада мустаҳкамлашдан иборат муқаддас вазифани шараф блан бажариш учун бутун кучларини сарф қиладилар.

Йиғим-терим даврида меҳнат унумини тобора ошириб, ҳар куни йиллик планнинг икки проценти миқдорида пахта топширишга эришайлик!

Бригадалараро марказий хирмонда

Оққўрғон районидаги Каганович номли колхознинг янги бригадалараро хирмонининг умумий кўринишига бир назар ташланг. Бу ер пахтани сортларга ажратиш, қуритиш, сақлаш ва машина ҳамда араваларга ортиш ишларини бажарувчи чинакам механизациялашган корхона бўлиб қолган. Бу ерда газ блан ишлайдиган сушилка, омборлар, автомобиль тарозилар бор, пахтани қуёшда қуритиш майдончаларига эса бетон ётқизилган. Янги хирмон колхоз пахтачилик хўжалигини юксалтиришда муҳим восита бўлиб хизмат қилмоқда.

Янги хирмон ишга туширилгандан буён Каганович номли колхоз пахта териш ва тайёрлашни ҳар йили ноябрь ойининг ўрталаригача тугаллайдиган бўлди, ҳозир бу ерда жам'и пахтанинг 85 процентига яқини отбор ва биринчи сортга қабул қилинмоқда. Бу йил Каганович номли колхознинг пахтакорлари Ўзбекистон ССРнинг 30 йиллиги шарафига бошланган мусобақага қўшилиб, пахтанинг бутун ҳосилини 7 ноябрьгача йиғиб-териб олиш ва 1105 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан давлатга 30 центнердан пахта топшириш учун курашмоқдалар.

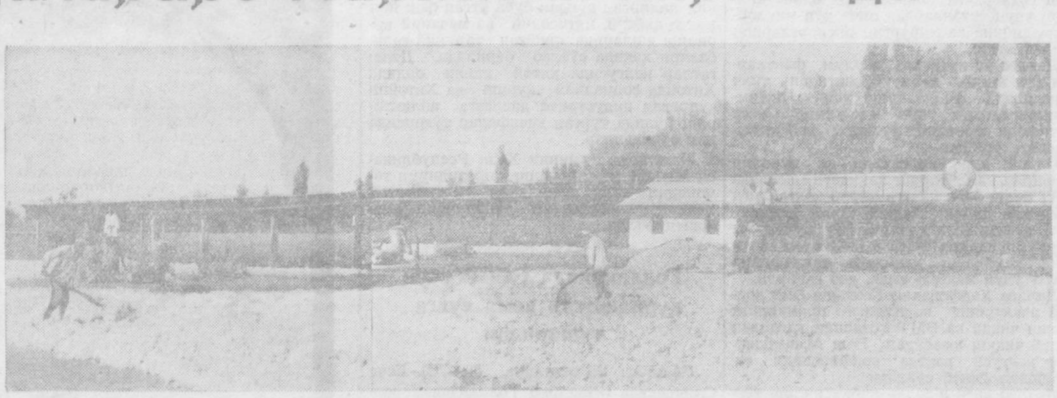

Пахта териш машинасининг моҳир ҳайдовчиси Икром Холиқов ва унинг ўртоқлари Пак-Дон-бон, Мурод Бердиев, Исроил Содиқовлар Каганович номли колхоз пахта далаларига 16 сентябрьда чиқдилар. Ҳарбир машина тез сур'ат блан ишлаб, ҳар куни икки тоннадан пахта термоқда. Ҳарбир механик-ҳайдовчи мавсумда 80 тоннадан пахта териш мажбуриятини олган.

Бригадалараро хирмон машина блан терилган пахтани пахта тозалаш машинаси орқали ўтказиш, ҳархил аралашмалардан тозалаш ва сўнгра сра тўхтатмай давлатга топшириш имкониятини беради. Шу кунларда Каганович номли колхоз далаларида 11 та пахта териш машинаси ишламоқда. Улар блан колхоздаги барча пахта ҳосилининг 40 процентни йиғиштириб олиниши планлаштирилган.

Бригадалараро хирмонга бричкада пахта келтирилди. Автомобиль тарозида бричканинг умумий оғирлиги аниқлангач, бричка ҳарқайсиси 400 квадрат метр катталикдаги бетон ётқизилган аккита майдоннинг хоҳлаган жойига келиб, тарози олдида пахта тўлдирилган қоп-қанорларни бўшатди. Қуритиш майдончасида ўрнатилган тарозида ҳарқайси теримчининг қопи алоҳида тортилади. пахтанинг оғирлиги аравакаш олдида рўйхатга ёзилади, бунда теримчининг фамилияси ва қайси бригададан эканлиги ҳам кўрсатилади. Аравакаш терилган пахтанияг қопма-қоп оғирлигини теримчиларга билдириб туради. Автомобиль тарозида чиққан оғирлик блан қуритиш майдончасидаги торозида тортиш натижасида чиққан оғирлик таққослаб кўрилади. Шундэй қилиб, кун охирида ҳарбир кишининг қанча пахта терганлиги аниқ ма'лум бўлади.

Агар илгари тўрттагина кичкина, оддий бригада хирмонида пахтани қуритиш ва жўнатиш ишида 60 киши банд бўлган бўлса, ҳозир механизациялаштирилган бригадалараро хирмонда бу ишни 17 киши бемалол бажармоқда. Бунинг натижасида меҳнат унуми тўрт марта ўсди, қирқдан ортиқ киши бу ердан бўшаб, далада ишлашга чиқди, энг муҳими—пахта сра тўхтатилмай тайёрлаш пунктига жўнатиладиган бўлди.

Бригадалараро хирмон ишида муҳим рольни газ блан ишлайдиган типовой сушилка ўйнайди. У аллақачон тайёр қилиб қўйилган. Ўтган йилларнинг тажрибасини ҳисобга олиб, ҳозир сушилкаларнинг олдига махсус пешайвонлар қурилмоқда. Бу—об-ҳаво ноқулай келган пайтларда ҳам пахтани ағдариш ва қуруқ пахтани бемалол ортиш имкониятини беради. Каганович номли колхозда энди газ сушилкасининг янги, янала унумлироқ ишлашини та'минлайдиган конструкция асосида ишланган барабанли сушилка қуриш мўлжалланмоқда.

Кузги намгарчилик вақтида пахта ва айниқса кўракни қаерда сақлаш керак? Бунинг учун Каганович номли колхознинг бригадалараро хирмонида 960 квадрат метр майдонга эга бўлган, шифер блан ёпилган омборлар қурилган. Бу омборлар, агар талаб қилинса, 300 тоннагача пахта ёки куракни сиғдириши мумкин. Ёғингарчиликкача йиғиштириб олинган қуруқ пахта ёки кўрак шу ерга келтирилиб тозаланади, қуритилади ва бу ердан пахта тайёрлаш пунктига жўнатилади.

Бундай катта ҳажмга эга бўлган омборлар Каганович номли колхозга ҳарқандай об-ҳаво шароитида ҳам пахта топшириш имкониятини беради. Одатда айрим колхозларда шундай вақтда ҳўл пахта ва кўрак очиқ жойда қолдирилади. Каганович номли колхознинг бригадалараро хирмонида ҳарқандай об-ҳаво шароитида ҳам камида икки процент миқдорида пахта топшириш имконияти вужудга келтирилган.

Каганович номли колхознинг дарвозаси орқада қолиб кетди. Яна ярим соатдан кейин машина тайёрлов пунктига етиб келади ва пахта йиғим-теримида аниқ уюштирилган конвейернинг охирги операцияси пахтани давлат омборига топшириш блан тугалланади.

Бригадалараро механизациялаштирилган хирмоннинг қулайлиги ва афзалликлари ўз-ўзидан кўриниб турипти. Бу янги хирмон 3 ой давомида қуриб битказилган эди. Бригадалараро хирмон газ блан ишлайдиган сушилка блан бирга қўшиб ҳисобланганда колхозга 138 минг сўмга тушди. Бу харажатлар хирмонда банд бўлган ишчи кучларини тежаш, айниқса пахтанинг юқори сорт блан топширилганлиги учун қўшимча ҳақ олиш ҳисобига биринчи йилиёқ қопланиб кетди.

Каганович номли колхозда бригадалараро хирмоннинг ташкил қилинганлиги пахтани йиғиштириш ва топшириш ишларининг юқори унумли бўлишини, олинган мажбуриятнинг бажарилишини та'минламоқда.

Бу янги, бригадалараро хирмоннинг, илгари ҳарбир бригадада бўлган хирмонлардан афзаллиги нимадан иборат?

Илгари Ҳабиба Акрамова терган пахтасини даладан бригада хирмонига олиб бориш ва тарозида тортдириш учун ҳар куни бирнеча соат вақтини йўқотар эди Бригадалараро хирмонининг ташкил қилиниши блан теримчи Акрамова фақат ўзининг иши блан шуғулланадиган бўлиб қолди. Унда 3 та этак ва 3 та қоп бор. Кун чошгоҳга бориб, икки қоп-қанор тўлиши блан отлиқ Умурзоқ Ёқубов далага келади ва терилган пахтани олиб кетади. Бунинг натижасида теримчи Акрамова ва унинг дугоналари И. Иқболова, У. Муродқосимовалар мавсум бошиданоқ ҳар куни 200 — 250 килограммдан пахта термоқдалар. Улар аниқ, соатлик график асосида ишлаб, мавсумда 12 минг килограммдан пахта териш мажбуриятини олдилар.

Отлиқ пахта ортилган қоп-қанорни қаерга олиб боради? У, бу қанорларни яқиндаги йўлгача

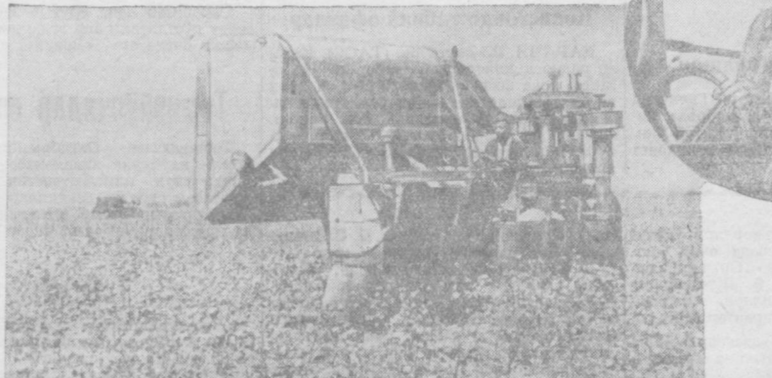

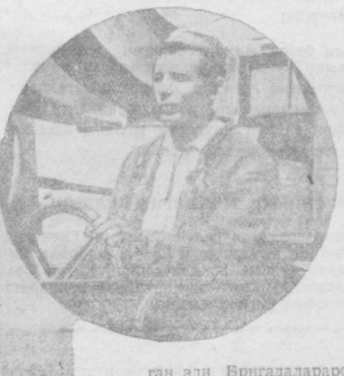

олиб чиқади. Бу ерда эса уни жуфт от қўшилган аравада У. Эрназаров кутиб туради.

Раҳматулла Иноятов бошлиқ 8-нчи бригада 120 гектар пахта майдонига эга, терилган пахтани бригадалараро хирмонга ташиш учун фақат икки арава банд, улар ҳам тушдан кейингина ишга тушадилар.

Бунга қандай эришилади? Бунга эришиш даставвал, бригадалараро хирмон жойининг тўғри танланганлиги блан та'минланмоқда. Бу хирмон 500 гектарлик пахта майдонининг ўртасида жойлашган бўлиб, офтобрў қилиб қурилган. Хирмонга энг узоғи бирярим километрдан пахта олиб келинади.

Областимиздаги ҳарбир колхозда ана шундай механизациялаштирилган бригадалараро хирмон қуриш йиғим-терим ишларининг муваффақиятли ўтказилишида катта аҳамиятга эгадир.

Район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари ҳарбир колхозда бригадалараро марказий хирмон бўлишига алоҳида э'тибор беришлари ва бу ишни ташкил этишда колхоз правлениеларига яқиндан ёрдам кўрсатишлари керак. Район партия комитетларининг МТС лар зонаси бўйича секретарьлари ва инструкторлари колхозчилар ўртасида бўлган вақтларида бу марказий хирмон тўғрисида сўзлаб беришлари зарур.

Бригадалараро марказий хирмоннинг афзалликлари ҳартарафлама каттадир. Ҳарбир колхозда бригадалараро марказий хирмон бўлсин. Бу — етиштирилган мўл ҳосилни ҳарқандай об-ҳаво шароитида ҳам сра нобуд қилмай йиғиб-териб олинишида ва давлатга тезроқ топширилишида ҳал қилучи роль ўйнайди.

Бригадалараро хирмоннинг ташабускори — Каганович номли колхоз пахтакорларининг бу соҳадаги муваффақиятлари ва тажрибаларини барча колхозчиларга сўзлаб бериш ва шу асосда бригадалараро хирмон ташкил қилишга эришиш — энг муҳим вазифадир.

М. Розенкранц фотоси.

Чиноздa пахта тайёрлаш графиги нега бажарилмаётир?

Чиноз районида пахта бир текисда очилган бўлишига қарамай, кўпчилик колхозларда терим сур'ати талабга мутлақо жавоб бермайди. Шунинг учун ҳам район биринчи ўн кунликда пахта териш ва тайёрлаш юзасидан берилган графикни бажаролмади.

Яллама қишлоқ советидаги «XIX партс'езди» колхозининг 1160 гектарли далаларида пахта қийғос очилган. Айрим илғор теримчилар кунига 150—160 килограммдан ошириб пахта тераётирлар. Аммо, колхоз раҳбарлари «пахта яхши очилмаётир» деган бўлмағур баҳона блан ўзларининг ёмон ишлаётганликларини, тўғриси теримга пухта тайёргарлик кўрилмаганини яширишга уринмоқдалар.

Колхоз правлениеси томонидан тузилиб, тасдиқланган планга кўра, колхоз сентябрь ойида давлатга йиллик планнинг 40,58 проценти миқдорида пахта топшириши керак. Ҳамма имконият бўлишига қарамай, биринчи ўн кунликда 405 ўрнига 282 тонна пахта етказиб берилиб, топшириқ 5 процент бажарилди.

Теримчиларнинг унумли ишлаши учун қулай маданий-маиший шароит яратилмаган. Меҳнатни ташкил қилишга ҳам яхши э'тибор берилмаётир. Теримчилар меҳнати тўғри ҳисобга олинмайди. Масалан, ўртоқ Қўшоқ Иброҳимов бошлиқ бригада а'зоси Умидаойнинг терган пахтаси Умри Иброҳимовага қўшиб ёзилган. Бундай факт биргина бу бригадада эмас, бошқа бригадаларда ҳам юз бераётир.

Колхозда терим сур'ати пастлиги устига, пахтани сортларга ажратиб теришга ҳам аҳамият берилмаётир. Теримчилар кўпхонали этак блан та'минланмаганидан отбор, биринчи сорт пахталарни бир-бирига аралаштириб термоқдалар. Иброҳимов бошлиқ 10-нчи бригадада пахтани аралаштириб, сифатсиз терилаётганидан бир килограмм ҳам отбор сорт пахта топширилмаган. Бунинг устига бригада хирмони сувалмаган, чанги чиқиб пахталар тупроқда ифлос бўлмоқда. Теримчилар қоп блан та'минланмаганидан улар пахтани ўқариқлар ва увотларга қўйишга мажбур бўлмоқдалар. Ҳосилот совет раислари Пирматов, Мад'ёров, Умматқулов ўртоқлар ҳамда бригада бошлиқлари терим устидан назорат қилмаётирлар. Шунинг учун ҳам бундай аҳвол давом этмоқда.

Биргина бу колхозда эмас, райондаги бошқа колхозларда ҳам пахтани териш ва давлатга топшириш ҳаддан ташқари кечиктирилмоқда. Будённий номли колхозда аҳвол жуда ҳам ачинарли. Колхоз раиси ўртоқ Қурбонов йиғим-теримга қониқарсиз раҳбарлик қилмоқда. Шунинг учун колхоз ҳар куни 0,2—0,3 процент пахта топшириб, жуда орқада қолиб кетмоқда. «Қизил Октябрь», Ленин номли колхозлар зўрға 1 процентга етказиб пахта топшираётирлар. Ваҳоланки, бу колхозларда 1,5—2 процентдан пахта топшириш учун имконият бор. Аммо бу колхозларда ҳам ишчи кучлари теримга тўла сафарбар этилмаган, ички резервлардан қониқарсиз фойдаланилмоқда.

Райондаги колхозларда йиғим-теримга тайёргарлик ишлари ҳанузгача тугалланмаган. Айниқса пахтани машина блан теришга тайёргарлик жуда ёмон аҳволда. Пахтаси машина блан териладиган пайкалларнинг атрофи шу вақтгача тахт қилиб қўйилмаган. Ғўза баргларини тўкиш учун дори сепиш кечикаётир. Ғўза ораларидаги ёввойи ўтлар юлиб олинмаган. Машиналарнинг тўхтовсиз унумли ишлаши учун зарур чоралар кўрилмаган. «XIX парт с'езд»колхозида 700 гектар ердаги пахтани машина блан териш керак. Лекин колхоз раиси ўртоқ Холматовнинг мас'улиятсизлиги орқасида энди 100 гектарга етар-етмас ердаги ғўза пайкалларининг атрофи тозаланган, ўқариқлар эса кўмилмаган. Тозаланган жойлар машиналарнинг айланиши учун қулай эмас, 5 ўрнига 3-4 метр жой очилган.

Райондаги бошқа колхозларда ҳам пайкаллар атрофи тозаланмаганидан, пахтани машина блан териш оммавий равишда бошлангани йўқ. 103 та машинадан энди 59 таси далага чиққан, шундан 26 таси ишламоқда.

Райондаги колхозларда пахтани машинада теришга олдиндан, пухта тайёргарлик кўрилмаганнинг бошқа бир сабаби шундаки, айрим колхозларнинг раислари машина блан пахта териш соҳасида бу йил ҳам нотўғри йўл тутмоқдалар. Каганович номли колхоз раиси ўртоқ Аҳмедов шулар жумласидандир. У ҳосили машина блан териладиган 6-нчи бригаданинг ғўзасини суғориш тўғрисида буйруқ берган. Колхоз правлениеси ғўзаларнинг пастки шохларини юлишни ташкил қилиб, кўсакларнинг тез очилишини та'минлайдиган тадбирларни амалга оширмаётир. «XIX парт с'езди» колхозининг ўртоқ Тўра Холиқов бошлиқ 5-нчи бригадасида дори сепилиб барги тўкилган 12 гектар ердаги пахтани қўлда тердириб юборилган. МТС агрономи ўртоқ М. Пўлатов бундай нотўғри ҳаракатга зарба бермаган. Ленин номли, Шверник номли, М. Горький номли колхозларда ҳам шундай аҳвол юз берган.

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми партия, совет ташкилотларидан, қишлоқ хўжалик органларидан пахтани машинада теришга аҳамият бермаслик кайфиятига қарши қат'ий кураш олиб боришни талаб қилди. Лекин Чиноз район партия комитетининг секретарьлари Нишонбоев, Клевлеев, район ижроия комитетининг раиси Қолдибоев, МТС директори Мелихов ўртоқлар Пленум қароридан тегишли хулоса чиқариб олмаганлар. Улар пахтани машина блан теришга қарши қаратилган ҳаракатларга қаттиқ зарба бермай, келишувчилик қилмоқдалар.

Шуни ҳам айтиш керакки, район 15 сентябрьдан бошлаб кунига давлатга 2 процентдан пахта топшириши керак эди. Бу топшириқ бажарилмай қолмоқда.

Чиноз районида пахта териш ва тайёрлаш сур'атини ошириш учун ҳамма имконият бор. Пахта яхши очилган. Куч ва моддий техника воситалари етарли.

График-қонун! Уни бажариш шарт. Район партия, совет ташкилотлари ва колхозларнинг раислари дастлабки кунлардаги жиддий нуқсонларни бартараф қилиб, пахта териш ва тайёрлаш сур'атини оширишлари керак.

Ш. КУЗАНБОЕВ,

«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Бир колхозда икки хил аҳвол

ҚОРАҚУИЛИ («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Бўка районидаги «Ленинобод» колхозида бўлган киши икки хил аҳволни кўради. Ба'зи бригадаларда пахта териш ва уни тайёрлаш иши зўр уюшқоқлик блан ўтказилаётган бўлса, айрим бригадаларда эса дала ишларининг сур'ати ҳам, сифати ҳам талабга жавоб бермайди.

Биз ўртоқ Ориф Панжиев бригадасида бўлдик. Бригададаги ҳарбир теримчи кундалик нормасини ошириб бажариш учун бир минут вақтни ҳам бекорга ўтказмай, астойдил ҳаракат қилаётир. Чевар теримчилардан Ҳамида, Холбибилар тез ва икки қўллаб пахта теришда бошқаларга намуна бўлаётирлар. Улар шунчалик тез ҳаракат қиладиларки, этаклари дам ўтмай пахтага тўлиб туради. Бу бригадада теримчиларнинг ишини осонлаштириш мақсадида улар терган пахта бошқа киши томонидан хирмонга ташиб турилади. Шунингдек, бригадада пахтанинг юқори сифатли бўлишига ҳам алоҳида э'тибор берилади.

Шу бригаданинг бошлиғи Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг қатнашчиси ўртоқ О. Панжиев яқинда Москвадан қайтиб келди. У бригада а'золарига виставкада кўрганларини батафсил сўзлаб берди. Бригада а'золари астойдил меҳнат қилиб, келгуси йилда ҳам виставкага қатнашиш ҳуқуқини олиш учун курашажакларини айтдилар. Теримчилар ана шу мақсадда шу кунларда ғайратга-ғайрат қўшиб ишламоқдалар. Муқимова, Ҳамдамова сингари колхозчилар кундалик нормаларини 3—4 ҳисса ошириб бажараётирлар. Бригаданинг ҳарбир а'зоси кўпроқ пахта териш учун мусобақалашмоқда.

Шунингдек, С. Ҳакимов бошлиқ бригадада ҳам йиғим-терим ишлари олдиндан белгиланган график асосида олиб борилаётир. 86 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олган бу бригада а'золари ўз далаларида ана шундай ҳосил етиштириш учун ёз бўйи фидокорона меҳнат қилдилар. Ана шу ҳосил пишиб етилди. Колхозчилар ғайрат блан ишлаб, етиштирилган мўл ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва уни тезроқ давлатга топшириш учун курашаётирлар.

Лекин колхознинг ҳамма бригадаларида ҳам йиғим-терим ишлари бир хилда яхши ўтказилмаётир. Айрим бригадаларда бўлсангиз, пахтанинг қийғос очилиб ётганини, броқ уни териб олиш яхши ташкил этилмаганлигини кўриб ачинасиз. Бунга ўртоқ Одил Аҳмедов бошлиқ бригададаги аҳвол мисол бўла олади. Бу бригаданинг йиғим-терим даврида орқада қолишига асосий сабаб даставвал шуки, бригадада бу ишга пухта тайёргарлик кўрилмади. Бригада бошлиғи ўртоқ Аҳмедов ҳамавақт мажлисларда, «ишимизни яхшилаймиз, орқада қолиш биз учун уят» деб юрса ҳам, лекин ҳозирги аҳволни кўриб негадир уялмаётир. Бригадада меҳнат яхши ташкил қилинмаган, теримчиларнинг унумли ишлаши учун барча шароит яратиб берилмаган.

Бригада даласида қўлтарози йўқлигидан терилган пахта тахминий ҳисоб блан қабул қилиб олинмоқда. Шунинг учун қайси теримчи бир кунда қанча пахта терганлигини, терилган пахта учун қанча ҳақ олишини аниқ билмайди. Натижада теримчилар жуда паст унум блан ишламоқдалар.

Бу йил колхозда 400 гектар ердаги пахта машина блан териб олиниши керак. Агар бунга ўз вақтида тайёргарлик кўрилмаса, пахтани машина блан териш иши барбод бўлишини колхоз раҳбарлари билар эдилар. Шунга қарамай ҳосили машина блан теришга ажратилган далалар ўз вақтида тайёрланмади. Ғўза баргини ОДН блан дорилаш ҳам барбод бўлди. МТСнинг шу колхоздаги агрономи ўртоқ Шарипов юқоридаги аҳволдан хабардор, албатта. Лекин у амалий иш қилиш ўрнига ҳархил «йўл-йўриқлар» кўрсатиш блан чегараланмоқда.

Шуни алоҳида кўрсатиб ўтиш керакки, колхозда оммавий-агитация ишлари жуда қониқарсиз олиб борилмоқда Колхоз партия ташкилоти (секретари ўртоқ Нурматов) дала шийпонларининг талабга мувофиқ безатилиши, у ерларнинг пахтакорлар учун ҳақиқий дам олиш жойига айлантирилиши учун ҳечқандай иш қилмаётир. Партия ташкилотининг йиғим-терим даври учун иш плани тузиб чиқилмаган. Колхозда илғорлар тажрибасини оммалаштиришга мутлақо аҳамият берилмаётир. Колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Нурматов блан сўзлашиб қолгундай бўлсангиз, у айрим чевар теримчилар тўғрисида мақтаниб гапиради-ку, лекин уларнинг тажрибаси нима учун кенг пропаганда қилинмаётганлиги тўғрисида ҳечнарса айтиб беролмайди.

«Ленинобод» колхозининг раҳбарлари ҳозирги қолоқликни тезда тугатиш учун шошилинч чора кўришлари ва барча куч ҳамда ички ресурсларни йиғим-терим ишларини янада кучайтириб юборишга сафарбар этишлари керак. Шундай қилинганда ҳамма бригадаларда ҳам бир хилда юқори кўрсаткичларга эришишга ва мўл ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай тезроқ йиғиб-териб олишга муваффақ бўлиш мумкин.

Т. ОРИПОВ.

Бош Ассамблеянинг 23 сентябрьдаги кундузги мажлисида

НЬЮ-ЙОРК. 24 сентябрь. (ТАСС). Бош Ассамблея тўққизинчи сессиясининг 23 сентябрьдаги кундузги мажлисида Канада, Чили ва АҚШ вакилларининг нутқлари блан умумий дискуссия бошланди.

Канада вакили Пирсон ўз нутқининг асосий қисмини «атом қуввати юзасидан халқаро орган» деб аталган органни тузиш ҳақидаги америка планига бағишлади. Пирсон қуролсизланиш масаласини ҳал этиш соҳасида БМТ нинг муваффақиятсиз ишлаганлиги учун айбни Совет Иттифоқига тўнкашга ҳам уринди. У, жумладан, бу масалалар юзасидан БМТ да кўп йиллар мобайнида олиб борилган музокараларнинг натижа бермаганлигига ва халқаро вазиятнинг кескин аҳволда бўлганлигига Совет Иттифоқининг талаби, я'ни атом қуролини ишлатишни тақиқлаш ҳақидаги талаби асосий сабаб бўлди, деди. Сўнгра Пирсон ўз нутқида Шимолий атлантик иттифоқи, шунингдек Ғарбий давлатлар тузган бошқа ҳарбий иттифоқлар гўё «нуқул мудофаа характеридадир» деб исботлашга уринди.

Чили вакили Маса ўз нутқида БМТ ни мустаҳкамлаш зарурлигини айтди. Маса демократик мамлакатларнинг тотув яшаш ҳақидаги чақириғига тўхталиб, америка пропагандасининг сийқаси чиққан далилларини такрорлаб, «коммунистларнинг тотув яшаши ҳақидаги чақириғи» АҚШ га қарши қаратилган деди ва Шимолий Атлантик пактини барбод қилади ҳамда Формозадаги «ҳарқандай кутилмаган воқиалар» ҳақида делегатларнинг кўзини чалғитишга уриниш бўлар эди, деди. Маса БМТ нинг ва бошқа халқаро ташкилотларнинг иқтисодий жиҳатдан кам ривож топган мамлакатларга ёрдам бериш соҳасида суст ишлаётганликларини та'кидлаб ўтди ва бу ишни кенгайтиришга чақирди.

Сўнгра АҚШ давлат секретари Даллес сўзлади. Даллес Жанва кенгашининг ва унда Ҳинди-Хитой масаласи юзасидан эришилган битимнинг аҳамиятини камайтириб кўрсатишга очиқдан-очиқ интилди, жумладан, бу кенгашнинг «охирги натижалари ҳали сира равшан эмас» деди. Шу блан бирга Даллес Маниладаги конференциянинг «муваффақиятлари»ни кўкка кўтариб мақтади, ҳолбуки бу конференциянинг «муваффақиятлари» мустамлакачи давлатларнинг Шарқи-Жанубий Осиёда уруш хавфини оширадиган янги агрессив блокини тузишдан иборат бўлди, холос.

«Европа мудофаа бирлашмаси» деб аталган бирлашмани тузиш ҳақидаги планнинг чиппакка чиққанлиги Американинг ҳарбий планларига ёмон та'сир қилди. Даллес бу планнинг барбод бўлганлиги ҳақида гапириб, бу воқиа гўё «Европада тинчлик проблемасини чигаллаштирди» деб да'во қилди. Шу блан бирга, давлат секретари бу планни рад этган Франция парламентининг ҳатти-ҳаракатидан жуда дарғазаб бўлганлигини яшираолмади. Давлат секретари Германия ва Австрия масалаларининг ҳал этилмай келганлиги учун бутун айбни Совет Иттифоқига тўнкашга уринди. «Германиянинг хавфли равишда парчаланган ҳолда яшаши,—деди, у,—Совет Иттифоқининг қаршилик кўрсатаётганлиги натижасида ҳали ҳам давом этмоқда». Совет Иттифоқи гўё «ўз та'сирини Рейнгача ёйишга» интилаётган эмиш.

Даллес ўз нутқида Американинг «атом қуввати юзасидан халқаро агентлик» деб аталган агентликни тузиш ҳақидаги «янги» планини баён қилиб беришга асосий ўринни берди. Даллеснинг айтишича, Американинг бу соҳадаги таклифлари асосан қуйидаги мақсадларга эришишни кўзда тутади: 1. Атом қуввати юзасидан халқаро агентлик тузиш, бу агентлик келгуси йилда ўз ишини бошлаши лозим. 2. 1955 йил кўкламда атомчи олимларнинг халқаро конференциясини чақириш. 3. Четэл студентлари учун келгуси йилнинг бошида АҚШ да мактаб очиш, бу студентлар атом қувватининг асосий принципларини ва ундан тинч мақсадларда фойдаланиш йўлларини ўрганадилар. 4. Америкадаги медицина институтларининг атом қувватидан фойдаланиш соҳасидаги тажрибалари блан танишиш учун четэллардан анча кўп миқдорда медицина ва хирургия экспертларини таклиф этиш.

Даллес ўз нутқида, ма'лум фактлардан кўз юмиб, атом қувватидан тинч мақсадларда фойдаланиш ҳақида битим тузилмаганлиги учун мас'улият Совет Иттифоқи зиммасига тушади, деб ишонтиришга уринди.

Оддий қурол-яроғларни ва қуролли кучларни камайтириш ҳақидаги масалада БМТ боши берк кўчага кириб қолганлиги учун ҳам айбни Даллес Совет Иттифоқига тўнкаришга уринди. Шу муносабат блан Даллес яна СССР нинг атом қуролини тақиқлаш ҳақидаги таклифлари АҚШ учун мақбул эмас, деб гапирди.

Даллес Хавфсизлик Кенгаши беш доимий а'зосининг якдиллиги принципига қарши чиқди ва БМТ Уставини қайтадан кўриб чиқиш юзасидан Бош Ассамблеянинг келгуси вақтда конференция чақиришини ёқлаб сўзлади.

Даллес янги а'золар қабул қилиш тўғрисидаги масалага тўхталиб, Хитой Халқ Республикасига қарши туҳматдан иборат уйдирмаларни яна такрорлади, шу блан Хитой Халқ Республикасининг ҳозиргача БМТ органларида ўз қонуний ўрнини эгаллайолмай келаётганлиги каби фактни оқлашга уринди.

НЬЮ-ЙОРК, 24 сентябрь. (ТАСС). Бош Ассамблеянинг бугун эрталабки ялпи мажлисида умумий музокаралар давом этди. Биринчи бўлиб Перу вакили Белаунде сўзлади. У, атом қуввати ҳақидаги масалада АҚШ нинг позициясини қўллаб-қувватлади.

БМТ Бош Ассамблеясининг тўққизинчи сессияси

НЬЮ-ЙОРК, 25 сентябрь. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеясининг 24 сентябрьдаги эрталабки мажлисида бўлган умумий дискуссияда Перу, Коста-Рика ва Норвегия вакиллари сўзга чиқдилар.

Перу вакили Белаунде ўз нутқини асосан атом проблемасига бағишлади. У атом қуввати юзасидан халқаро орган тузиш тўғрисидаги америка таклифини қўллаб-қувватлади, шу блан бирга, атом қуролининг тақиқланишига қарши чиқди.

Коста-Рика делегати хомаш'ёга бўлган халқаро нархларнинг беқарорлиги кам ривожланган мамлакатларнинг иқтисодий аҳволига жуда ёмон та'сир қилаётганлиги тўғрисида гапирди. У хомаш'ё нархларини барқарор аҳволга келтирадиган йўлларни қидириб топиш кераклигини айтди. Перу делегатидек Коста-Рика вакили ҳам кам ривож топган мамлакатларга техника ёрдамини кучайтиришни ёқлаб гапирди.

Норвегия вакили ташқи ишлар министри Ланге Бош Ассамблеянинг кўп йиллар мобайнида биринчи марта шундай бир шароитда, я'ни уруш бўлмаган шароитда тўпланганлигини мамнуният блан та'кидлаб ўтди ва БМТ ўз ишида жанжалли халқаро проблемаларни ҳал этиш йўлидан бориши керак деган истакни билдирди. Ўтмишда шундай аҳволлар бўлдики, деди Ланге, халқаро проблемаларни ҳал этиш учун БМТ аппаратидан фойдаланилмади. Унинг та'кидлаб ўтишича, бундай аҳвол «музокараларнинг бошқа методлари ишончлироқ бўлганлиги натижасида эмас, балки шунинг учун юз бердики, муайян проблемалардан чинакам манфаатдор бўлган ба'зи давлатларга БМТ да ўз фикрларини баён қилиш имконияти берилмади». «Мен даставвал шу фактни назарда тутаётирманки,—деди Ланге,—Хитой Халқ Республикаси БМТ органларида қатнаштирилмаётир. Бундай аҳвол, менинг ҳукуматимнинг фикрича, Бирлашган Миллатлар Ташкилотимизнинг а'золарини тобора кўпроқ ташвишлантирмаслиги мумкин эмас».

Норвегия ташқи ишлар министри, менинг мамлакатим Бирлашган Миллатлар Ташкилотига янги а'золарни, уларнинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий системалари бошқа-бошқа бўлишидан қат'и назар жуда кенг равишда қабул қилиш тарафдоридир, деди. Ланге, Бош Ассамблея ўз қарорларини «кўпчилик овоз» деб аталган усул блан мажбуран қабул эттириш йўлидан воз кечиши ва ўз куч-ғайратини самимий равишда сабр блан музокаралар олиб бориш йўлига қаратиши лозим, деган истакни билдирди.

Норвегия вакили кам ривож топган мамлакатларга техника ёрдамини кенгайтиришни, қурол-яроғларни эффектив контроль остида балансланштирилган ҳолда камайтиришни ёқлаб гапирди.

Сўнгра Бош Ассамблея бош комитетининг ҳозирги сессиянинг кун тартиби ҳақидаги ва кўриладиган масалаларни муҳокама қилмоқ учун комитетлар ўртасида тақсимлаш тўғрисидаги докладини тасдиқлашга киришди. Бош комитет мажлисидагидек, бу мажлисда ҳам СССР делегацияси Лаос ва Камбоджани БМТ а'золигига қабул қилиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилишни Ҳинди-Хитой проблемаси батамом ҳал этилгунча кечиктиришни таклиф этди. Брок, Бош Ассамблея кўпчилик овоз блан бу масалани сессиянинг кун тартибига киритди.

Венгриянинг Австрия ва Франция блан савдо алоқалари кенгаймоқда

БУДАПЕШТ, 23 сентябрь. (ТАСС). Венгрия телеграф агентлигининг хабар беришича, Будапештда Венгрия блан Австрия ўртасида 1954—55 йиллар учун мол обороти тўғрисида шартнома имзоланган. Австрия Венгрияга ёғоч-тахта, сун'ий ўғитлар, пўлат прокати, химия материаллари етказиб беради. Венгрия эса Австрияга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, машиналар, химик маҳсулотлар етказиб беради.

Шунингдек Венгрия блан Франция ўртасида мол обороти тўғрисидаги шартноманинг муддати узайтирилган.

Совет Иттифоқи КХДР да темир йўлларни тиклашга ёрдам бермоқда

ПХЕНЬЯН, 23 сентябрь. (ТАСС). Корея Марказий телеграф агентлиги хабар беради: КХДР темир йўлчилари совет халқидан мунтазам суратда моддий ёрдам олиб турибдилар. Ана шу ёрдам туфайли темир йўл транспорти тез сур'атлар блан тикланмоқда. Совет Иттифоқидан бетон қориштирадиган машиналар, темир йўлларда ишлатиладиган моторли автоматик кранлар, пассажир вагонлари, блок-аппаратлар, рельслар, электр симлари ва кўп миқдорда техника адабиётлари келтирилиб турибди.

Ҳиндистон дўстлик делегациясининг Пекинга келиши

ПЕКИН, 24 сентябрь. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг билдиришича, Ҳиндистон-Хитой дўстлиги жамиятининг Ҳиндистон парламенти депутати Неру хоним ва Ҳиндистон-Хитой дўстлиги жамияти ижроия комитети раиси доктор Гьянчанд бошлиқ делегацияси 23 сентябрьда Пекинга келган. Бу делегация Хитой-Ҳиндистон дўстлиги жамиятининг таклифига мувофиқ Хитойга келган.

Халқ вакиллари Умумхитой мажлисининг сессиясида

ПЕКИН, 24 сентябрь. (ТАСС). 24 сентябрьда халқ вакиллари Умумхитой мажлисининг сессиясида Чжоу Энь-лайнинг «Ҳукуматнинг иши тўғрисида»ги доклади юзасидан музокаралар давом этди.

Музокараларда сўзга чиққан ҳамма делегатлар Чжоу Энь-лайнинг докладини ма'қулладилар. Бу докладда хитой халқининг Хитой Халқ Республикаси ташкил қилинган кундан буён ўтган беш йил ичида сиёсий, иқтисодий ва маданий қурилиш ишларида эришган тарихий ғалабалари ҳақида сўзлаб берилади. Делегатлар келгусида хитой халқи олдида Хитойда социализм қуриш ва Хитойни қудратли индустриал давлатга айлантириш йўлида турган вазифалар тўғрисида ҳам сўзладилар.

Мажлисда Румыния Халқ Республикаси Миллат мажлисининг президиуми томонидан халқ вакиллари Умумхитой мажлисига юборилган табрикнома ўқиб эшитдирилди.

Голландияда СССР учун қурилаётган кема сувга туширилди

ГААГА, 25 сентябрь. (ТАСС). Кеча Слидрехтда (Жанубий Голландия вилояти) «Де клоп» фирмаси томонидан Совет Иттифоқи учун қурилаётган 6,5 минг тонна ҳажмли «Зеленогорск» деган рефрижератор кема сувга туширилди. Шу блан бир вақтда худди шу типдаги бошқа бир кемани қуришга киришилди.

Чанкайшичиларнинг иғвогарлигига зарба берилди

ПЕКИН, 24 сентябрь. (ТАСС). Синьхуа агентлиги мухбирининг 23 сентябрьда Фуцзянь вилоятидан берган хабарида бундай дейилади:

Халқ-озодлик армиясининг артиллерияси 22 сентябрьда Чан Кай-ши қўшинларининг Куэмой ва Кичик Кузмо, оролларидаги позицияларини яна артиллериядан жуда қаттиқ ўққа тутди. Оғир тўплар Чан Кай-шичиларнинг позицияларига қарата айни бир вақтда ўт очдилар. Бунга жавобан чанкайшичилар артиллерияси ўт очди, лекин Халқ-озодлик армияси артиллериясининг жуда қаттиқ ўт очганлиги натижасида чанкайшичиларнинг кўпгина артиллерия позициялари ўт очишдан дарҳол тўхтатилди. Кичик Куэмой оролида жойлашиб олган чанкайшичилар бир соатдан ортиқ вақт тўпга тутилдилар, улар бунга жавобан бирон марта ҳам ўқ узаолмадилар. Чанкайшичиларнинг позицияларига жуда қаттиқ зарба берилди.

АҚШ Таиландни оккупация қилишга уринмоқда

ПАРИЖ, 23 сентябрь. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги мухбирининг Бангкокдан билдиришича, Таиланд армиясининг бош қўмондони генерал Сарит Танаратэндигина Қўшма Штатлардан қайтиб келиб, Америка ҳукумати Таиланд территориясида АҚШнинг қуруқликдаги ва ҳарбий-ҳаво кучларининг жойлаштирилишини талаб қилганлигини айтган.

Шунингдек, генерал Танарат бу таклифни рад этганлигини ҳам айтган.

Покистонда табиий офатлар

КАРАЧИ, 25 сентябрь. (ТАСС). Карачи радиоси эшитдирган хабарига қараганда, кеча кечаси бошланган ва ҳали ҳам давом этаётган кучли ёмғирлар натижасида Лахор шаҳрини сув босган. Бирнеча уй вайрон бўлган. Хабарларга кўра, 36 киши халок бўлган ва 150 киши ярадор бўлган.

Тошкентда

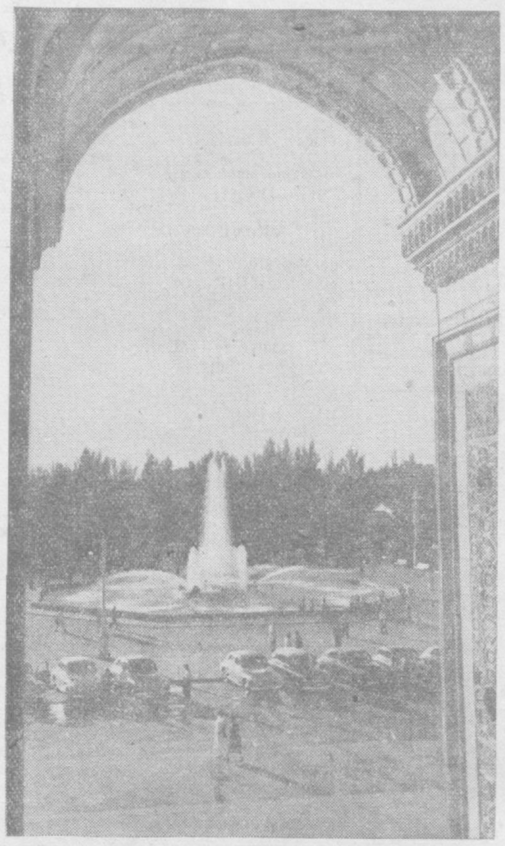

☆ ☆

Алишер Навоий номли ўзбек опера ва балет театри биносида СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг илмий сессияси бўлиб ўтди.

Сессия кунларида Театр майдони жуда гавжум бўлди. **Суратда:** Театр майдонидаги фонтан.

И. Глауберзон фотоси.

☆

Ҳинд кинофильмлари фестивали

Совет кишилари Ҳиндистон халқининг миллий адабиёти ва ранг-баранг сан'ати ҳамда кўп асрлик тарихга эга бўлган бой маданиятига зўр ҳурмат ва қизиқиш блан қараб келмоқдалар.

Совет Иттифоқидаги музей ва бадиий виставкаларда ҳинд рассомларининг асарлари кенг жой олган. Валлатхол, Чаттопатхайя каби ҳозирги замон ҳинд шоирларининг ше'р ва поэмалари, Прем Чанд, Кришна Чандар каби йирик ёзувчиларнинг асарлари совет китобхонлари орасида катта шуҳрат қозонгандир.

Яқинда Совет Иттифоқига келган ҳинд сан'ати арбобларининг Москва, Ленинград, Киев, Тбилиси, Ереван каби шаҳарларда берган концертлари совет томошабинлари томонидан зўр муҳаббат блан кутиб олинди.

23 сентябрьда Совет Иттифоқининг йирик шаҳарларида бошланган ҳинд фильмлари кинофестивали тобора мустаҳкамланиб бораётган Ҳиндистон ва СССР халқлари ўртасидаги дўстликнинг яққол ифодасидир.

Тошкентдаги Сталин номидаги тўқимачилик комбинатининг Маданият саройида ҳинд кинофильмларининг фестивали очилди.

Саройнинг кенг, ёруғ фойесида ҳинд-совет дўстлигини акс эттирувчи стендлар, «Икки бигха ер», «Довул», «Дайди» каби ҳинд кинофильмларига бағишланган фото-витрина олдида одамлар гавжум. Тўқимачилар томоша залига кирадилар.

— Москва, Ленинград ва мамлакатимизнинг бошқа йирик шаҳарларида ўтказилаётган бу фестивал, — дейди комбинат партия ташкилотининг секретари ўртоқ Сергеева — ҳинд ва совет халқлари ўртасидаги дўстликнинг тобора мустаҳкамланиб бораётганлигидан далолат беради. Мамлакатимиз меҳнаткашлари ҳинд кинофильмларини зўр қизиқиш блан томоша қилмоқдалар.

Фестивал камбағал ҳинд деҳқонининг фожиали тақдирини зўр ҳаққоният блан ҳикоя қилувчи «Икки бигха ер» деган бадиий фильм блан бошланди.

Ҳинд кино сан'атининг реалистик намуналаридан бири бўлган бу фильмни комбинат ишчилари зўр қизиқиш блан кўрдилар.

Шу кунларда прогрессив ҳинд кинематографиясининг йирик реалистик асарларидан «Икки бигха ер», «Довул» фильмлари «Ёш гвардия», «Искра» каби кинотеатр экранларида катта муваффақият блан кўрсатилмоқда.

Тез кунда пойтахтимиз меҳнаткашлари икки серияли «Дайди» деган янги бадиий ҳинд фильмини ҳам томоша қиладилар.

Л. МАҲМУДОВ.

Темирйўлчилар орасида илмий-атеистик пропаганда

Тошкентдаги Октябрь революцияси номли клубнинг правлениеси темирйўлчилар учун илмий-атеистик темаларда мунтазам суратда лекциялар ўтказмоқда. Тошкентдаги Илмий-атеистик пропаганда музейининг ходимларидан Эшпўлатова ва Портнова ўртоқлар «Одамнинг келиб чиқиши тўғрисида фан ва дин» деган темада лекция ўқидилар. Бу лекцияларни уч юзга яқин киши тинглади. Залда тематик виставка очилган эди. (ЎзТАГ).

Янги плакат ва портретлар

«Узглавкниготорг»нинг плакат сотадиган бўлимига рус музика сан'ати усталарининг ҳаёти ва ижодига бағишланган янги портрет ҳамда плакатлар келтирилди.

Булар орасида Рахманинов, Римский-Корсаков ва Глинка каби машҳур композиторларнинг ҳаёти ва ижодини тасвирловчи плакатлар Бородин, Глазунов, Рубинштейн сингари композиторларнинг портретлари бор.

А. АБДУМАЖИДОВ.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ҚУНТ БЛАН ЎҚИШ, ЎРГАНИШ КЕРАК

(Ҳаваскор шоирларнинг ше'рларига обзор)

Редакциямизга ҳаваскор шоирлардан кўплаб ше'рлар келиб туради. Бу ше'рларнинг авторлари орасидан пахтакорни ҳам, студентни ҳам, шахтёрни ҳам, инженерни ҳам, ўқувчини ҳам, ишчини ҳам топиш мумкин. Улар ўзларининг шодликларга тўлиқ ҳис ва туйғуларини, совет кишиларининг ажойиб ва қувноқ ҳаётини ше'рий мисра'ларда акс эттиришга ҳаракат қиладилар, ҳаётимизда учраб турадиган ба'зи эскилик сарқитларини кескин танқид қиладилар. Шубҳасиз уларнинг ше'рлари орасида ҳаётийлиги, жонли образларга бойлиги блан ўқувчиларимизнинг диққатини жалб қиладиган ше'рлар ҳам бор. Тошкентли **Т. Зойировнинг** «Сентябрь тонгида» ше'рида оригиналликка интилиш, янгича формалар излаб топишга ҳаракат қилиш сезилиб туради.

Мактаб дарвозалари
Кенг очилиб янгидан
«Хуш келдингиз болалар!» —
Дея қилар илтифот.
Янги куч-қувват блан
Сентябрьнинг тонгидан,
Илм денгизи томон
Оқиб борар ёш авлод.

Ана шундай оригинал, бадиий жиҳатдан анча пухта ишланган мисра'ларни мирзачўлли **Т. Рўзибоев**нинг «Теринг», Совет Армияси сафида хизмат қилаётган **С. Файзуллаев**нинг «Ватан севгиси», «Партия а'зосиман», «Қадрдон юртда», «Жанговор қасам», «Жанг бўлган майдонда», «Икки ше'р», «Ўлкам» ше'рларида, бекободли **А. Эҳсонов**нинг «Салом, мактаб», тошкентли **М. Раҳмонов**нинг «Шахтёр қиз», **Ж. Мухторов**нинг «Коммунист чўл минбарда» ше'рларида учратишимиз мумкин. Бу ўртоқларнинг ше'рларида айрим камчиликларнинг бўлишига қарамай, улар пахта далаларидаги қайноқ ҳаёт лавҳаларини, ҳалол меҳнат қилиб бахтиёр турмуш кечираётган совет кишиларининг ажойиб фазилатларини, Совет Армиясининг енгилмаслигини, социалистик қишлоқ ҳаётини поэтик мисра'ларда тасвирлашга ҳаракат қилганлар.

Ҳаваскор шоира **В. Қодирова**нинг «Оқлар чин сўзин» ше'ри кўп жиҳатдан дуруст ёзилган. Бунда ҳаваскор шоира тер тўкиб меҳнат қилиши натижасида мўл ҳосил етиштирган юзцентнерчи қизнинг терим пайтидаги ҳолатини тасвирлайди.

Редакцияга келаётган кўпгина ше'рлар сатирик ва юмористик темаларда ёзилгандир. Бундан кўриниб турибтики, ҳаваскор шоирларимиз ўз атрофларида рўй бераётган нуқсон ва камчиликларни, айрим кишилардаги кибрланиш, эгоистлик, мақтанчоқлик, лаганбардорлик, ичкиликбозлик каби эскилик сарқитларини фош қилишга интилганлар. Тошкентли ҳаваскор шоир **Т. Маҳмудхўжаев** ўзининг «Қийнагим йўқ сени ҳеч маҳал» номли ше'рида ичкиликка муккасидан берилиб кетиб, севгилиси олдида юзи шувит бўлган бир йигитнинг руҳий кечинмаларини анчагина пишиқ ва равон сатрларда ёритиб бераолган. Унинг бу ше'рида муваффақиятли чиққан мисра'лар ҳам бор. Қорасувли **С. Муҳиддинов**нинг «Меҳмонбоз комиссия» ше'рида райондаги бир колхознинг ишларини текширишга юборилган комиссия а'золарининг ошна-оғайнигарчилик йўлига ўтиб олиб, ўз ишига мас'улиятсизлик блан қараганлигини — колхоз раиси уйида кайф-сафо қилиб юрганлигини фош қилади.

Оққўрғонли **У. Мусоқов**нинг «Тулки ва қуён», Оржоникидзе районли **Т. Мирҳодиев**нинг «Жанжалнинг сабаби» ҳамда оҳангаронли **Б. Кўкнев**нинг «Ҳақли такалар», оққўрғонли **Э. Ниёзов**нинг «Баҳслашув» сарлавҳали масаллари ҳам муҳим темаларга бағишланган. Лекин буларни ҳали масал даражасигача кўтарилган деб бўлмайди. Чунки авторлар масал жанрининг қоидаларига етарли э'тибор бермайдилар. У. Мусоқов ўз масалида порахўр инспекторнинг кирдикорларини тулки образи орқали тасвирлаб беришни мақсад қилиб олган. Лекин тулкининг ҳатти-ҳаракатларида ўз вазифасига мас'улиятсизлик блан қаровчи инспекторнинг кирдикорлари ўқувчини ишонтирадиган даражада очиб ташланмаган. Бу камчилик Оржоникидзе районли **Р. Назиров** ва **Б. Жумаев**нинг «Чойхоначининг қилмишлари» сарлавҳали ше'ри учун ҳам характерлидир.

Редакцияга келган ҳаваскорларнинг кўпчилик ше'рлари поэтик талабларга етарли жавоб бераолмайди. Бу шуни кўрсатадики, ҳаваскорлар ижод устида жиддий ишламайдилар. Улар ше'р ёзишни қофияларини ўрнига келтирсак, тўртликда ма'лум бир мазмунни ифодаласак бас, деб ўйласалар керак. Ваҳоланки, ҳарбир ше'р қофия ва туроқларининг ўз ўрнида бўлиши блан бирга, темаси, ғоявий йўналиши жиҳатидан шу куннинг талабларига жавоб бераолиши, ма'лум бир сюжет линиясига, ўзига хос оригиналликка эга бўлиши керак. Шундагина у бадиий асар даражасига кўтарилаолиши, ўқувчиларимизга бадиий завқ бераолиши мумкин.

Шоир М. Исаковский шундай деган эди: «Поэтик «сир»ни билиб олмоқ бу ҳаммадан олдин ижодда мустақил бўлиш демакдир, бошқача қилиб айтганда сен бир ше'р ёзгинки, у ше'рингнинг ёзилиши фақат сенинг ўзингга хос бўлсин, бу темада мустақил ўзинг нимани айтаолсанг, фақат шуни, ўз фикрингни айт».

Ҳаваскор шоирларимиз М. Исаковскийнинг юқоридаги сўзларини ҳечвақт унутмасликлари керак. Шунингдек ғоявий ва бадиий жиҳатдан юксак ше'рлар яратиш учун кўпроқ ўқиб-ўрганиш, ҳаётга актив аралашиш, ёзмоқчи бўлган темани атрофлича тушуниш, мумкин қадар оригиналликка, янгилик излаб топишга интилиш зарур.

Бўкали **А. Ашуров**нинг «Сувчи қиз» ше'рида сувчи қизнинг образи оз бўлсада чизиб берилмаган. Унинг меҳнати ҳақида «Меҳри уйғоқ эди, қўлда кетмони, ғўзаларин суғориб юрар» деган умумий гапдан бошқа ҳечнарса айтилмайди. Тошкентли **Ф. Қурдошев** ўзининг «Фонтан» ше'рида комсомол майдонига қурилган янги фонтанни куйламоқчи бўлган. Лекин Ф. Қурдошев ўз ше'рида кўпроқ умумий гапларга, мавҳум фикрларга берилиб кетиб, ше'рни бўшаштириб юборган. Унинг бошқа ше'рларида ҳам фикрий чалкашлик, мантиқсиз жумлалар учраб туради. Ховосли **Мирзақулов**нинг «Қизлар, тошкентли **И. Отақулов**нинг «Пахта» ва **П. С. Зимин**нинг «Яна мактаб қучоғига», мирзачўлли **Қ. Сагизовнинг** «Пахтазорда», «Ватаним» ше'рлари ҳам шошма-шошарлик, хафсаласизлик блан ёзилган ше'рлар қаторига киради. Уларнинг ше'рларидаги асосий нуқсон шундаки, улар узундан-узоқ жумлалар, ортиқча фикрлар тизмасига ўралиб қолиб, асосий масалани четлаб ўтадилар. Уларнинг ше'рларидан образли жумлалар, кишининг юрагига бориб етадиган, эсда қоладиган сатрларни топиш қийин. Шунинг учун ҳам уларнинг ше'рлари ўқувчиларимизда ҳечқандай бадиий завқ қўзғотмайди. Бу гаплар тошкентли ҳаваскор шоир **С. Пўлатов**нинг «Сенсан меҳр тоғимиз», «Пахтазорда» ше'рларига ҳам тегишлидир. Автор ўз ше'рларини совет воқи'лигида муҳим ўрин тутган темаларга бағишлаган. Броқ ҳаётни яхши билмаганлиги, поэтик жумла, ўткир иборалярни топиб ёзишга қунт қилмаганлиги туфайли унинг «Пахтазорда» ше'ридаги моҳир теримчи қизнинг меҳнат фаолияти жуда хира тасвирланган. Унинг бу ше'рида ма'но жиҳатдан нотўғри, мисра'лар бор:

Чаққон қўлларинг сенинг
Шу митти бармоқларинг,
Момиқларни қучаркан (?!)
Қушдек сакраб учаркан,
Хаёлинг денгиз бўлиб,
«Қайиғинг», «сувга» тўлиб
Пахтазорда сузасан,
Урдак бўлиб юзасан (?!!).

Хўш, газетхон бу ше'рлардан нимани тушуниши, қандай бадиий завқ олиши мумкин. Кўриниб турибтики, бу ерда С. Пўлатов қофия топишдан нарига ўтмаган.

Ҳаваскор шоирларимиз ше'рларида учраб турадиган бу камчиликлар уларнинг ўз устларида кам ишлаётганликларини, бадиий маҳоратни эгаллаб олишга интилмаётганликларини кўрсатади. Э'тиборсизлик, пала-партишлик блан жон куйдирмасдан ёзилган ше'рлар самарали натижаларга олиб келмайди.

Поэзия ижодиётнинг энг муҳим ва мураккаб соҳаларидан биридир. Шундай экан ҳаваскор шоирларимиздан уларнинг меҳнат қилишлари, классик шоирларимизнинг асарларини қунт блан ўрганишлари талаб этилади. Ўқувчиларимизга манзур бўладиган ше'рлар яратиш учун муҳим ва актуаль темаларни танлай билиш ҳам лозим.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/IX да кундуз **Юрак сирлари**, кечқурун **Гамлет**, 28/IX да **Юрак сирлари**.
МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (қишки бино) — 26/IX да кундуз **Полтавали Наталка**, кечқурун **Фарҳод ва Ширин**, 27/IX да **Муқимий**.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА», «ЁШ ГВАРДИЯ», ТЎҚУЧИЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИ — янги ҳинд бадиий фильми **Довул**.
«ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — фильм-комедия **Сиз блан қайдадир учрашган эдик**.
НАВОИЙ номли — кеч соат 6 гача **Кубань казаклари**, кеч соат 6 ва 9 да **Тирик мурда** (иккала серия).
«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» — эрталаб соат 10 ва кеч 10 да хитой бадиий фильми **Пўлат солдат**.

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ХИВА» — **Довул**.
«ВАТАН», «ИСКРА», «УДАРНИК», ТЕЛЬМАН номли — **Сиз блан қайдадир учрашган эдик**.
«9-НЧИ МАЙ» — **Александр Невский**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА МАВСУМНИНГ ОЧИЛИШИ
26 сентябрьда
КАТТА ЦИРК ТАМОШАЛАРИ
Аттракцион —
«Ўргатилган ҳинд филлари».
Томошалар кундуз соат 1, 4 ва кеч 8 да бошланади

Тошкент шаҳар ижроия комитети маданият бошқармасининг кинолаштириш бўлими «Кинопрокат» Ўзбекистон конторaси блан биргаликда

1954 йил 25 сентябрьдан 30 сентябрьгача

«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» КИНОТЕАТРИДА

Хитой Халқ Республикаси озод қилинишининг 5 йиллигига бағишлаб

ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ КИНОФИЛЬМЛАРИ ФЕСТИВАЛИНИ ЎТКАЗАДИ

Фестиваль кунларида қуйидаги фильмлар кўрсатилади:

25, 26/IX да—**Пўлат солдат.**
27/IX да— **Хитой цирки.**
28/IX да—**Озод қилинган Хитой.**
29/IX да—**6-нчи дарвоза.**
30/IX да—**Хитой халқининг ғалабаси.**

Кинотеатр фойесида сеансларнинг бошланиши олдидан лекциялар, суҳбатлар ўтказилади. Кундузги киноустановка ишлайди.

31-906-нчи телефон орқали коллектив заявкалар ва якка заказлар қабул қилинади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси, № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими—136, Пропаганда бўлими—157. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132 Секретариат—34048, Э'лонлар бўлими—38142

Р. 07941. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётнинг босмахонаси. Нашр. № 1475.